

ranyai József, Kulcsár Lajos, Temesváry Ernő, Egressy Árpád, Steiner Jenő, Hoffman Richárd, Tarnay István, Láposy Dezső, Kerekes József, Nagy Miklós.

A kitűzött jutalmat *Steiner Jenő* (Budapest, Arany János-utca 30. sz.) nyerte el, a ki azt a szerkesztőségben bármikor átveheti.

VEGYESEK.

Márczius 15. A fumei m. k. állami főgimnázium ifjúságának magyar társalgó-köre márczius 15-ét karénnel és szavallatokkal egybekötött szép ünnepet rendezett. Az ünnepi beszédet Tóth Elemér ifjúsági elnök tartotta; szavaltak még Jilly és Blasich tauulók. — A fumei m. kir. állami felső kereskedelme is fényes dísz ülést rendezett, melyen a tanári testületen és az ifjúságon kívül nagyszámu közönség vett részt. A műsor a következő volt: Petőfi. Nemzeti dal. Szavalta Serdoz J. — A magyar szabadságharc története. Kubinyi F. dolgozata. Petőfi egy gondolat bánt engemet. Szavalta Thomandl E. — Walter Scott: Love of country. Szavalta Löbl M. — Tinódi: Eger viadala, Hegedűn előadták: Bauer V., Premuda G., Dorcich E., Barbieri A. — Petőfi Sándor és a márcz. napok. Thomandl E. dolgozata. — Petőfi S. De Patria, Bolla P. E. fordítása. Seidocz J. — Czuczor. Riadó Szavalta Löbl M. — A szép ünnepet a «Kossuth nóta» fejezte be. Hegedűn Pauer V., Premuda G., Dorcich E., Fonda R., Fürst E. és Barbieri A.

A VI. ker. áll. főreál. V. és VI. osztályának növendékei kegyeletes módon ünnepelték meg a sajtó felszabadulás évfordulóját. Az ifjúság díszes magyar ruhában jelent meg. Schvarcz Adolf VI. o. t. ünnepi beszéde után Pollák Rezső VI. o. t. Petőfi «A külföld magyarjaihoz» című költeményt szavalta el. Szavaltak még: Gross V. o. t. Abrányi E. «Magyar zászló» Smilovits VI. o. t. Arany «A ledölt szobor» Ostreicher V. o. t. Rudnyánszky «Riadó» Halász VI. o. t. Tompa M. «A gólyához». Ezek után az ünnepély véget ért.

A kis-kun halasi ev-ref. főgymnázium önképzőköre márczius 22-én Kossuth Lajos emlékeztetere ünnepet rendezett. Az ünnepet Korda Imre tanár ur nyitotta meg emlékeztetésével. Erre következett az ifj. énekhar több dala, majd Kolozsváry L. 7. o. t. és Bartok Lajos 8. o. t. szavallata; Kiss Tamás 7. o. t. felolvasása és Fülöp S. 8. o. t. záróbeszéde után az ifjúság a Kossuth nóta éneklése közben szétoszlott.

A győri állami főreáliskola ifjúsága márczius 15-két az intézet 23 éves fennállása óta az idén ünnepelte meg először. Szombaton este 6 órakor az iskola torna-csarnoka zsufolásig megtelt a legválogatottabb közönséggel. A műsor, melynek minden száma megfelelt a hallgatóság várakozásának, a következő volt: Királyhimnus. Jókai szövegére írta Kirchner Elek főreáliskolai énektanár ur, előadta az ifjúsági énekhar. Ünnepi beszéd, tartotta Unger Jenő VIII. o. t. Szépen és meglepő ügyességgel vázolta benne a szabadság napjának bujdoklását, felvirradását és verőfényét. Magyar népdalok Nem hallottam soha . . . , Csárdás kis kalapot veszek; énekelte az ifj. énekhar. A szabadság napja; óda, írta Kozma Andor, szavalta Pokorny János VIII. o. t. — A szónoklat, a dalok valamint a lelkeshangu szavallat nagy tetszést aratott. Moskovsky «Valse-ja következett ezek után, zongorán előadta Schön Hermin urhölgy, Kirchner E. ur tanítványa. Magyar népdalok Petőfi — Arany: A toronyban . . . , Cserebogár . . . Kipfelhauser verseiből szavallt el Mersich Aladár VIII. o. t. egy párt. Tóth Kálmán e parodisztikus költeményeit a közönség jóízű kacagása kísérte. Forstmayer Richard ur lépett a pódiumra s Gölterman Románeczát és néhány népdalt, a melyet Kirchner E. irt át gondokára játszottta el. E kitűnő cellista, ki szivességből vett részt a hangversenyen, valóságos ovációban részesült. A hallgatóság élénk figyelemmel kísérte azt a néhány kedves magyar táncdarabot, melyet Schön Hermin és Biri urhölgyek igen szépen adtak elő. A műsor fénypontjai következtek ez után. Várad Antal melodramáját «Petőfi Hortobágyon» melyhez Kun László oly bájos zenét irt, szavallt el Forstner Tivadar VII. o. t. Kisérték: Kirchner tanár ur zongorán, Maitinszky Zoltán VI. o. t. hegedűn és Gissy József V. czimbalmon a darab bravuros előadása nagy gyöngyörűséget szerzett a közönségnek. Talpra magyar! Petőfi szövegére írta Hubay Jenő. Énekelte az ifj. énekhar; kísérték Schön urhölgyek zongorán az ujonnan szervezett ifj. zenekar, melynek ez volt az első szereplése. — E dal megkapó szépségeivel egyesült azon lelkesedés, mely az előadókat hevítette, úgy, hogy a hallgatóság elragadtatva, falrengető tapsvihar közt ismételtette meg. A jelen volt 48-as honvédek könnyező szemekkel hallgatták a dicső márcziusi napok ez örök szépségű emlékét. A közönség azon meggyőződéssel tért haza, hogy a reális-tak első márcziusi ünnepélye kitűnően sikerült. A kiszorult szülők és az ifjúság előtt vasárnap megismételték a hangversenyt.

«Kosmos» műintézet nyomása, Budapest, VI., Aradi-utca 8.

TANULÓK LAPJA

A KÖZÉPISKOLAI IFJUSÁG SZÁMÁRA.

Előfizetési árak:

Egész évre 4 frt.
Fél évre 2 frt.
Negyed évre 1 frt.

Megjelenik minden vasárnap.

SZERKESZTI:

Dr. RUPP KORNÉL
főgymnásiumi tanár.

Kiadja a „Kosmos” műintézet, kő- és könyvnyomda és hírlapkiadó részv.-társ.

SZERKESZTŐSÉG:

Budapest, IX., Soroksári-utca 31.

KIADÓHIVATAL:

Budapest, VI., Teréz-körút 23. sz.

HIRDETÉSEK

felvételnek és jutányosan számíttatnak

Husvét ünnepén.

(*) Soha el nem muló édes érzellemmel köszöntlek téged, keresztényvilág legszebb ünnepe, Husvét!

Te az életnek vagy képe, az életé, mely a szent természet ölen fakad, s az örökkévalóságé, mely a feltámadás után következik.

Életet fakasztasz a természetben, előhivod rügyéből a kipattanó bimbót, bokrai közül a bujdosó madarat, lágy öléből a csevegő csermelyt.

Elűzöd a téli felhők komoran kavargó gomolyait kékké és ragyogóvá teszed az égboltozatot.

Derűt varázsolsz az ember homlokára, ünneppé teszed a hétköznapot, letörölöd lelkünk-ről az életgond porát, fölemelsz és visszaadsz önmagunknak.

Odaállsz a tél és a tavasz közé, kezéd buzditólag emeled fel, s munkára serkentesz. Nyomodban új élet fakad, a munka edesebb, a teher könnyebb lesz.

A tél hidegéből kibontakozónak te vagy a jutalom, a szegénynek te vagy az öröme, a gyermeknek te vagy a vágya, a világnak te vagy a megváltása.

Örök emléke vagy a megváltásnak, annak a nagy titoknak, mely a keresztény világ millióinak hite alapját képezi.

Hiszszük, hogy van megváltás, van föltámadás!

Minden megváltás halál, minden föltámadás élet.

A mi hazánk is megvolt halva, véres áldozatba került, hogy föltámadhasson. Ezer és ezer halál volt az áldozat, hogy új életre kelhessen, egy szebb és jobb életre, mint a mi-

nőt élt. Föltámadt az elnyomatásból s a szabadság életére ébredt.

A szabadság megteremtette a műveltséget, a műveltség az előrehaladást. Egy új Magyarország támadt fel, melynek egy évezredre van joga visszatekinteni . . .

De ki fogja a nemzetet előre vinni a jövőben? Egy új nemzedék, mely a mi nyomunkba lép s melynek kötelessége apai örökségét becsülettel ápolni, gondozni, gyarapítani.

Te vagy az új nemzedék, magyar ifjúság! Te vagy az örökös, a kire a haza jóléte előmozdításának nagy feladata vár. A te tudásod, a te műveltséged, a te lelkiismeretes becsületességed, a te jellemzilárdságod lesz alapja a haza jövő nagyságának.

Áldozatra kész, művelt, tanult, honszerető nemzedékre van szüksége a te hazádnak; annak a jóléte és boldogsága egész, tökéletes és nem félig művelt, csiszolatlan embereket kíván.

A husvét reád nézve is a föltámadás ünnepe lehet: ébredj fel tespedésedből, támadjon fel benned az új ember, a ki szent elhatározással és erős akarattal teljesíti kötelességét most, a jelenben, mint tanulóifju s majdan a jövőben, mint hű fia hazájának, s művelt, tanult, képzett tagja a társadalomnak.

Ha talán eddig nem feleltél meg becsülettel kötelességednek, van még idő, hogy helyrehozd mulasztásaidat s pótolod azt, a mit pótolnod szent kötelességed.

Legyen a husvét ünnepe a te feltámadásod ünnepe is, hogy a te tavaszod is meghozza bimbóját, virágát, mely a hazának benned becsületes, buzgó, hű fiut terem.

MIAMIS KIRÁLY.

Irta: WALDEN EDMUND.

— Ha mindjárt belekapnak a munkába, es-tig elkészülhetnek vele. Ha azonban csak egy-két órára szándékoznak a vitorlással menni, akkor előbb is összetákolhatják; de ez esetben is visszafogják rakni a vitorlásra a kihordott szállítmányt és ez szintén igénybe vesznéhány órát.

— Tehát szerinted elég időnk van elmenni a szigetre?

— Igen, Master, annál inkább, mert ez a csöcselék mindjobban nekilát a grognak.

— Nagyon szívesen hordozom ennek a szegény ifjunak a sorsát; azt hiszem, most minden nagyobb veszély nélkül kiszabadíthatnók őt kellemetlen helyzetéből. Menjen el hát csak John és Nikunthas, az Isten nevében.

— Jó, kedves atyám, én és Nikunthas majd utnak indulunk, — mondá John örömmel.

— De csak térjete vissza minél előbb, mert nem tudni, mi történhetik itt.

— A fogoly ablakán azonban vasrács van; mit csináljunk avval?

— Mondok valamit John Master. Szívesen elmennék magam is, de nem hagyhatjuk magára az öreget. Ha a vén falábu banditán kívül több is van otthon, akkor ne is tegyete kísérletet a fogoly kiszabadítására, hanem jertek vissza gyorsan; ha egyedül van, akkor meg bánjatok el vele rövidesen.

— John vidd el magaddal a kis fejszét is, hátha szükséged lesz rá.

— Jó. Jöjj tehát Nikunthas!

— Csak óvatosak legyete.

— Ne félj attól, apám, ügyesen járunk majd el.

A két fiatal elindult, megkereste a kanoet s egy óra múlva már ott volt a szigeten, a hol a fogoly tartózkodott. A bokrok között haladva csakhamar odaérte a házikóhoz. John a ház hátulsó részének tartott, mert csak innen tudathatta a fogolylyal ittlétét. Szándéka volt az örnek kiáltani, a ki fel is nyitotta volna neki a kaput, ha Hollins hirvevőjének mondja magát John, így akartak hozzáférni az öreghez.

A tájék csendes volt; a ház s annak környezete mintha csak kihalt volna. A fogolyt nem lehetett ott látni az ablakban.

Erre a ház előrésze felé mentek; John oda lépett a palánk ajtajához és így kiáltott:

— Hallo! Skroop nyiss ajtót!

Semmi felelet.

— Skroop! Hallo! Hirt hoztam számodra Hollinstól.

Egy hang kevés, de annyit sem lehetett hallani, a mi Johnt nagyon meglepte.

Vajjon senki sem volt a házban? Sir Richardot megölték már, vagy elvitték innen?

Majd meg odament John a fogoly ablakához s így kiáltott: — Sir Richard. Nem hall engem?

Nem kapott feleletet most sem.

Megint visszament a zárt ajtóhoz; teljes erejével rázta meg azt.

— Mit akar ön itt? — mondá hirtelen egy hang John háta megett.

John megfordult és ime azon férfi állott előtte, a ki Sir Edmundot annak idején ide hozta a szigetre.

— Hát ki ön tulajdonképen, hogy oly nagyon kérdezősködik Sir Richard után?

John erre felemelte fegyverét egész ösztönszerűleg, az idegen is állához rántotta puskáját, de mielőtt elsüthette volna, a bokrok közül lövés hallatszott és az idegen sikoltva a földre esett.

John szinte megborzadt e jelenettől. Midőn eloszlott a puskapor füstje, a bokrok közt megpillantotta Nikunthast, az imént kirendelt előőrsét, a ki derekasan állta meg helyét.

John megindította az idegen sorsa. Lassan odament hozzá.

Kínos sóhajok közt hánykolódott, inge a mellén csupa vér volt.

John melléje térdelt s kezébe vette fejét.

— Hogyan érzi magát? Súlyosan megsebesült?

— Vízet! — nyögé a megszólitott.

John csakhamar hozott a legközelebbi forrásból. Nikunthas csendben állott most is a bokrok között.

A haldokló idegen így szólt Johnhoz.

— Ki ön? és miért keresi Sir Richardot?

— Ki akartam őt szabadítani.

— Igen. Elment?

— A ház üresen áll.

— Gondoltam. — A férfi nagyot lélekzett.

— Ne erőlködjék annyira.

— Ne féltsen, mindjárt végem lesz ugyanis.

Kiküldtek, hogy Sir Richardot megöljem. Eleinte vonakodtam, de a száz font sterlinggel mégis rávettek és im — most itt fetrengék véreben, — köhögött és újból tolult elő piros vére. John látta, hogy már csak egy-két percig él az ismeretlen, végső erőfeszítéssel így szólt:

— Sir Edmund gazember. Isten irgalmazzon szegény lelkenek. — Richardot megmenteni

— jó. — Bocsásson meg — délkeleti csatorna, hatodik sziget — nagykö — ott. — Ir-galom.

Heves hörgés állott most be; az egész test göresösen rángatózott, majd megmerevedett, a lélekzet elállott — a férfi meghalt.

John meghatotta e jelenet, az indián azonban mindezt hideg véreivel nézte.

Kilépett rejtekéből és így szólt:

— Menjünk.

— Ne hagyjuk itt a hullát. Segíts vigyük be a bokrok közé!

Nem szívesen engedett Nikunthas a felszólitásnak.

Midőn letették a hullát a bokrok között Nikunthas a kabát belső zsebéből egy csomó iratot vett elő, melyek véresek voltak ugyan, de azért olvashatók. John magához vette az iratokat, rövid imát mondott el a halott felett és meghatottan távozott.

Nikunthas magával vitte az áldozat pus-káját is.

Nemsokára elérték a partot.

John így szólt az indiánhoz.

— Nikunthas, te mentetted meg életemet, köszönöm, ezerszer köszönöm.

Az indián barátságos mosoly kíséretében megszorította a feléje nyújtott kezét s így szólt:

— Te az én életemet mentetted meg, én a tiedet. Jó.

Csónakra szálltak s gyorsan tova eveztek.

John nagyon komoly ifju volt. A polgáriassult világ határán nőtt fel, sokat hallott az indián s az európaiak közti vérengzésekről, de személyesen sohasem vett részt ilyféle küzdelmekben, tegnap és ma azonban ő is belevegyült, az ő jelenlétében is történt gyilkosság. Igaz, mindakettő jogos önvédelemből eredt, mindkét esetben gyilkosokkal, rablókkal volt dolguk. Nem ítélte el korántsem Nikunthas tetteit, de mégis borzalommal gondolt a történetekre.

Majd a fogolyra gondolt, a kit hiába keresett.

Sir Richardot máshova vitték el a banditák, hogy miért, arra John sem tudott felelni. A haldokló szavaiból annyit kivett ugyan, hogy a rablóknak van a szigeten másutt is rejtekük s ennek fekvését jól megjegyezte magának.

Szél ellen mentek, még mindig erősen kellett evezniük, hogy idejében odaérjenek az otthon hagyottakhoz. A legnagyobb óvatossággal kutattak ki minden veszélyes helyet; megvizsgálták minden egyes csatornát, melyen át

kellett menniük s így történt, hogy csak késő délután értek vissza övéikhez.

Burns és Bob nagy érdeklődéssel hallgatták John tudósításait, de csakhamar a «Molly»-ra terelték John figyelmét is, amelynek sorsa csakugyan aggasztó volt.

Meglepetve látta John, hogy a kalózok már annyira voltak az árbocczzal és vitorlával, hogy akár a tavon is keresztül tudtak volna már menni. Közeledett a döntő pillanat; most még volt idő. Nemsokára eleveznek, a «Molly» elhagyja a lőtávolságot s akkor már hiabavaló minden erőlködés. A kis csónakkal semmire sem mennek, annál inkább, mert a tiz fegyveres férfi nem egy könnyen fog engedni az ellenségnek.

John mindezt átlátta s tudta, hogy a döntő pillanat már elérkezett. Azt persze bajos volt eldönteni, hogyan is fogjanak hozzá dolgukhoz.

Bob szerint legjobb lett volna megközelíteni a «Molly»-t, a mennyire csak lehet és négyet lelőni közülük; a többivel folytatni a küzdelmet, míg csak el nem hagyják a hajót. Lehet, hogy már az első lövésekre menekülnek a hajóról attól való félelmükben, hogy tulnyomó erő támadta meg őket.

Burnsnek más terve volt. Szerinte sokkal bátrabbak voltak ezek a ficzkók, minthogy oly könnyen hátrálnának; könnyen bejuthatnak ily szél mellett a csatornába és akkor már hiabavaló a lövés. De mindemellett is elfogadta Bob ajánlatát.

Az indián, aki inkább a mozdulatokból, mint a szavakból észrevette, hogy a hajó visszavételéről van szó. Burns vállára tette kezét, hogy felköltse figyelmét. Aztán így szólt magára mutatva:

— Nikunthas a kanoeval elmegy a csatornára, — az ellenség őt meglátja, üldözni fogja, hogy egy harczosukat tegnap megölte, a hajó üres lesz, ti oda mentek, és elmentek messzire, miközben kinyújtotta kezét a tó felé. Nehezen beszélt angolul a fiatal indián, de társai mégis megértették tervét. Ő maga után akarta csalni a rablókat, hogy ezáltal alkalmat adjon társainak a «Molly» visszafoglalására.

— Mégis csak ravasz népség ez az indián, — mondá Bob meglegedetten.

— Ha nem üldözik is mindnyájan Nikunthast, sikerül a dolog s mienk lesz megint a «Molly».

John s apja bámulattal nézett a fiatal indiánra.

(Folytatása következik.)

ÁPRILIS.

— A Tanulók Lapja számára: G. K. —

Aprilis neve a rómaiaknál eredetileg Aperiilis volt (ab aperiendo), mert e hónapban már az egész természet kinyílik. A régi évszámítás szerint második hónap, ellenben a Juliani-naptárban a negyedik. C. J. Caesárig 29 napos volt, ma azonban 30 napból áll. A rómaiak Vénusnak, a tavasz istennőjének szentelték; mert Venus volt «mater geminorum Amorum» (Cupido és Jocus). Elsején volt a nők ünnepe ugyancsak Vénus és Fortuna Virilis tiszteletére. Vénus kedvenc virágai, a myrthus és rózsza, e napon az ajándékozásokban nagy szerepet játszottak.

Magyar neve: Tavasz hó, vagy szent-György hava. Ez a György, a kinek neve ily módon nyert megörökítést, egy lovag és vértanu volt Kappadociában. Diocletian császár alatt kitüntette magát és magas hivatalt is viselt. Később azonban, mikor a császár a keresztényeket üldözte, lemondott hivataláról és a császár kegyetlenkedéseit szabadon megróttá. Ezért börtönbe vetették, kínozták, de hitétől így sem téríthették el s végül is kivégezték. A legenda azt tartja róla, hogy megölt egy sárkányt, a miért később úgy szokták ábrázolni, hogy mint szép, deli ifju lovon ül és dardájával a sárkányt megöli. Keleten úgy, mint nyugaton ma is vértanu gyanánt tisztelik és több lovagrend patronusa.

Ünnepe április 23-án van, a mikor a nép hite szerint varázslók és boszorkányok éjjelkor uroknak, az ördögnek elnöklete alatt összegyűlnek (nálunk a Gellérthegyen), tanácskoznak egészen kakas-szólásig. Ekkor eloszolnak, mert a pokolbeliek a világosságot nem szeretik. Németországban is meg van e hit, de ott április 30. és május 1. közti éjjel történik a gyülekezés.

Április különben népies nyelven a bolondok hónapja. Általános ismeretes az áprillisi bolondja elnevezés olyanról, a kit könnyen rászednek s a kivel minden ok nélkül a bolondját járatják, hogy aztán kinevessék. Áprilist járatni, a viginti pálcát (20 pálcza ütés az illető hátára) kérni nemcsak nálunk szokás, hanem a külföld majdnem minden nemzeténél, a nélkül, hogy ennek eredetét biztosan tudnák. Magyarázatát némelyek onnan veszik, hogy a hónap maga változó csalfa; mások megint azt mondják, hogy egy ősi kelta szokás maradványa, a mikor tréfás, vidám tavaszi ünnepeket rendeztek; ismét egy más vélemény szerint IX. Károly egy rendeletéből ered, mely szerint 1564-

ben az új esztendőt április 1-jéről januárra tette. Az új évi ajándékozások akkor is szokásban voltak, de e rendelet után az emberek januárban azzal biztatgatták egymást, hogy majd áprilisban küldenek ajándékot, áprilisban pedig azzal, hogy januárban lepik meg a szokásos ajándékkal. Így aztán egyszer sem kaptak.

A berki szellő rózsát, vagy az Anemone nemorosa-t több helyen áprillisi virágnak nevezik.

A régi rómaiaknál 4-én kezdődött a Megalesia ünnep és tartott 10-ig. Magna mater, vagy mater dea, Cybele-Rhea eredetileg az Ida hegyen tisztelt istennő volt, a kinek nagy zajjal, lármával tartották ünnepét. Az ő ünnepére vették át a rómaiak a phrygiai fuvola használatát.

Áprillisi 5-én volt Fortuna publica, a római nép számára alapított templom évforduló ünnepe; 6-án pedig a Thapsus melletti ütközet évforduló napja. Ezen ütközetben győzte le Caesar a pompejánusokat, Metellus Scipió és Juba numidiai király segítségével s egyuttal bevégezte az afrikai háborút.

Ezen időre esik nálunk gyakran, miként a jelen évben is, a keresztény egyház egyik legszebb, legmagasztosabb ünnepe, a husvét. Krisztus urunk feltámadásának ünnepe, onnan veszi magyar elnevezését, hogy a hívők a nagybőjt után e napon kezdték meg a husvét. Az ünnep mikor leendő megtartásának napja azonban már a kereszténység első századaiban kérdéses volt. A niceai zsinaton (325.) végül azt határozták, hogy mindig azon a vasárnapon tartassék, mely a tavaszi éjnap-egyenlőség után következő hold teltére jő. Ha pedig a zsidók Páska-ünnepe is e napra esnék, akkor a rákövetkező vasárnapon. Ezen határozat szerint aztán mindig márczius 22. és április 25-ike közé jut. Fontos pedig a husvét idejének minden évre való kiszámítása azért, mert ennek korábbi vagy későbbi megtartásától függ az egész év mozgó ünnepeinek berendezése.

A megváltás nagy eseményének emlékére előzi meg a husvétot a nagy hét, melynek fő napjai a Virágvasárnap, az Üdvözítő Jeruzsálembe vonulásának emlékünnepe (Palmarum), zöld csütörtök, nagypéntek és nagy szombat. Mindezeknek központja a feltámadási körmenet, mely a legfényesebb ünnepeiségek között történik s a mely a nyugati egyházban szombaton estefelé, a keletieknél pedig vasárnap hajnalban történik napjainkban is.

Krisztus feltámadott! szólam, melylyel a haj-

dani keresztények husvét napján egymást köszöntötték, keleten ma is szokásos, míg a római katolikusoknál az öröm jelszava: Alleluja!

Ismeretesek mindazon eledelek, melyeket e napra készítenek. A bárány, kalács, piros tojás, sonka stb. szentelésnek jelképi értelmök van. A bárány ugyanis Jézust jelképezi, kinek előképe volt ama bárány, melyet a zsidók Egyiptomból való kiköltözésük alkalmával ettek. A kalács az ő feltámadása eseményén alapszik, mivel feltámadása után megjelent tanítványainak, megáldá a kenyeret s velők evett. A tojás a belőle kikelő madárral a sirjából feltámadó Krisztust ábrázolja, a mivel a hímestojás készítés függ össze.

Az egyházban nagy szombaton 60 — 100 gyertyát is szoktak szentelni (husvétgyertya) s ezeket az oltáron hagyják áldozó csütörtökig. — Nem kevésbé ismeretesek mindazon szokások, vidám tréfák, husvét hétfői kirándulások, örömtűz-gyújtás, husvét nyul, öntözés (locsolás) stb. is, melyek a husvét ünnepehez fűződnek.

Az újabb magyar történetben egyik legnevezetesebb esemény volt Deák Ferencz husvétii czikke. Ez 1865. ápr. 16-án jelent meg a Pesti Naplóban, a mi ismét folyamatba hozta az 1861. óta némileg elhagyott kiegyezési tárgyalásokat. Feljegyezték azt is, hogy e czikket Deák Ferencz április 14-én diktálta Salamon Ferencznek.

Április 11-én kezdődött a rómaiaknál a Cerialia (ludi Cerialis), mely ünnepeket Ceresnek, a földművelés alapítójának tiszteletére a Circus maxinusban tartották. A Circuson keresztül processióval kezdődtek és 19-én löversenyvel végződtek. 13-án Jupiter Victor fogadalmi templomának alapítási évfordulója volt. Krisztus

születése előtt 29-ben április 16-án adta a Senatus Octavianusnak az imperator czímet, mikor Antoniuszt levérte, Rómába visszatért. 20-án lépett szerintök a nap a kos jegyéből a bika jegyébe.

Április 21-én volt Palilia vagy Parilia tisztító és bűnbánó ünnepe Pales pásztoristennő tiszteletére. Később a rómaiak városuk alapításának évfordulóját tették e napra, mert őseiket pásztornépnek tartották és ezért ünnepét leghelyesebben e hónapban a pásztor istenséggel egyszerre tartották.

23-án volt Vinalia, a borkóstolás terminusa. t. i. az új borral telt hordókat kinyitották és megkóstolták. A szüret náluk augusztus 19-én volt (Rustica vinalia). Napjainkban igen szép ünnep a katolikusoknál Márk napján a búzaszentelés, mikor a hívők a pap vezetése mellett processióban kimennek a határba és isten áldását kérik a földművelő nép fáradságos munkájára. A hónap végén kezdődött Floralia, a Flóra istennő templomának alapítási évfordulója s ez tartott május 3-ig. A mai virágkorzók, melyeket a kontinens majdnem minden fő- és nagyobb városában évenként többnyire májusban rendeznek, e Floralia maradványai s minthogy rendesen valami humanus czél szolgálataiban állanak, a legsikerültebbek is szoktak jenni.

Felemlitem végül az előző hónapokon, hogy a drága kövek közül februáriusban az amethyst uralkodik és őszinteséget jelent, márcziusban a rubin, mely bátorság és becsületesség jelképe, áprilisban a zaphir, mely bűnbánást, és a gyémánt mely az ártatlanságot jelképezi.

Cyprus lombok.

— A «Tanulók Lapja» számára írta: Harsányi Béla. —

Sötét borúra nevető derü jön, gyászos árny után ragyogó verőfény. Most romboló vihar dül, az ég ruhája bus fellegesoport . . . pár röpké pillanat . . . és csak a játszi szivárvány beszél az elmúlt zivatarról, a foszlányokra szakadó felhőn keresztül a napvilág . . . vad szél süvöltött el s im langyos szellő csókossá arczunk. A bűt lerontja az öröm érzete.

Nyíló tavasz él már a költő szívében, benne virít minden virága az ifju kikeletnek, rája mosolyg a remény zöldlevelés fája, neki szór fényt az alá omló napsugár. A multat fekete fátyol takarja; nincsenek emlékében már a

nehéz. kinos-keserves évek. mikor az ifju a boldogságból számkiüzve, kitagadva bujdosta, csavarogta végig a hazát a Kemenes aljától a bihari hegyekig: járt tétova éhezve, rongyosan, a sors ellen felzúdult kebellet . . . feledve a horvát város, hol a messze szeretetlen idegenbe a létért való harcban ellankadt, kimerült gyermekatonát beteg ágyba sujtja a nyavalya laza, hogy rémes csatát vijjon felette az élet a halállal: feledve a debreczeni tél inséges nyomora, dermesztő fagyja, feledve minden . . . A költő már nem beszél szívenedéseit.

Szívéből nem szakad fel már a kin, nem

tör elő a kétségbeesés sötét vádja, égő panasza, mely nem jujong csüggedten, de hangosan kiált

«A költő és a sors harag
Egy anyaméhől született!»

A seb sem sajog már; orvosló ir behegeszté, éves balzsam meggyógyítá; nem lobog fel már ijesztő lángja a fájdalomnak, hanem takarja már a bánatot. A szív csak a jelennek tud örülni. Annak élvezi titkos boldogságát s ábrándból, álmakból szövi, építi a jövő káprázatos légvárait.

Hisz végre való mezébe öltözik a repeső óhaj, a szomju vágy a szép, csendes házi élet után. Az epedő sovargás nem hal el már balga sóhajokban, hiu reményekben... Közel már a czél, küszöbén áll a menyországnak. Csak egy lépés volt már odáig... Es akkor?...

A zöldelő oázot elperzselé a Számum szele, sivatag lett az üdészép mezőből.

A mosolygó völgyi sikra leomlott a dörgedelmes lavina s eltemette annak minden életét.

Elfagyott a virága a fának, lehullott terebélyes lombja, ága elkorhadt, elpusztult... ijesztő enyészetről beszél körüle a zörgő avar.

A holdog álmok szeretetűve. A légvárait fekete romban. A jövő? Azt a sir szája nyelte el. A költő feltámadni látta régi ellenét, az üldöző, letörő erejű Sors-ot. Nála erősebb hatalom avatkozott bele lelkes terveibe. A halál.

A látóhatáron szivremegtető, lélekdőbbentő fellegek tolnak fel. Titokzatos némaság áll... szentséges ünnepélyes csend. Az ideál ravatalon fekszik. Most felhangzik, felzokog a szív keserve. A költő énekel, muzsája a halál, szava temetési ének.

A lant hurja beszélni kezd, éneket mond, minőt Petrarca ajka dalolt, mikor a Laura nevével felverte a vanclusei magányt s kiáltotta a kin könyvével:

«Laurám meghalt, szívem vivé magával.»

Lelkünkig szól a dal, lelünkig nyílal a sajtó fájdalom. Mintha újra Leopardi siratná halvány Nerináját, a britt költő panasza kelne szárnyra Thyrza sirja felett, a «Holló» költője beszélne fekete madarával Lenoráról, Joung zokogna téli éjszakákon...

A lélek a hallottak országába vándorol, ott lebeg egy most hányt sirhalom felett. A felsívó szél zugását a sir fölött álló cyprus rengő lombja nyögi vissza. A sirkeresztben e név sötétlik: Etelke.

Pár nap előtt borongó sejtelemmel, nyomott kedélyvel írja a leánykának a költő:

«Ha e sötét betűk...
Lennének a balsors, mely tán téged ér,
Elvetném tollamat, nem írnék, bárha lenne
Minden vonásomért egy-egy ország a bér.»

Azóta elbúcsuzott az öreg esztendőtől, köszönté az ujat, mely boldogságának szülője lesz. És most búcsút kell mondania annak is. Megtörve a fájdalomtól, reszkető ajakkal zokogja a fájó igéket:

«Isten hozzád édes,
Isten hozzád kedves
Galambocskám!»

Igaz, való érzés hatja át az egyszerű szavakat, melyek egyszerre elénkbe állítják a gyászos képet: a letört virágot s a fölötté kesergő gyászolót. Az ősz ruhájába öltözteti a dalnok szíve érzelmeit: a szomorú természet az ő bánata, annak haldoklása hervadó élete. De a halálra nem örök éj következik, a sirból is van feltámadás, tölre megint tavasz derül, az ő kebléből is felbuzog a remény szózata:

«Lesz még virág a rózsafán,
Egymást még mi is látjuk tán!»

Másutt is megjelent még dalaiban a csendes bú szelid sugára, mely egy emlékezet édes képeit világítja meg őszi napnak ragyogásaként. Méla melancholia, enyhe bánat, a mi lelkéből beszél. A bút mely csordultig tölti, szíven feltékenyen őrzi, mint egyetlen kincsét, ideálja egyetlen örökét. Bánatot mért reá az csak s ő a kint mégis édes keserűséggel hozdozza kebleben. Nem igyekszik menekülni tőle, futni a világba el a néma sirhalomtól. Büszkén hirdeti fájdalmát, kikialtja embernek, mindennek, mije volt neki Etelke:

«Elmondom, mit eddig
Rejtve tartogattam,
Mint gyöngyét a tenger
Legmélyebb habokban.»

Ugy beszél, úgy énekel, mint Byron, ki azt akarja, édes társként, néma árnyként kísérje végig az életen Thyrzának képe.

Petőfi azt mondja fájdalomról:

«E kinszet el nem tékozolnám
A föld minden gyönyöreért sem.»

A britt szellemóriás ihletett ajkáról pedig e szavak kelnek:

«A pohárt...
Nem feledésből írtam.
Ha feledés büntől, mely üldöz,
Ígérné, hogy megszabadít,
Inkább a kehelyt vágnám földhöz,
Mint adjam szívem bánatit»

Etelka szende képe sokszor feltűnik szemé

előtt s ilyenkor szereti érzelmeit jelenetekben rajzolni, megdrámaisítani, eljátszatni. A tájfestő költő, a széles alföld, a rajta kanyargó Tiszának, a romba dülő pusztai csárdának rajzolója játszatja színeit. Bús reflexiók támadnak benne, melyek most sovargó reményét, majd kétségbeesett csalódását mutatják. Most a méla gyermek áll elébe, mikor egy-két gyorsan illanó tekintettel váltanak titkos epedő beszédet, aztán a koporsóban látja, hogy fekszik halványan, kiterítve holtan.

«Kedves hervadt rózsaszála
Tizenöt tavasznak.»

Ő rálehel első csökját a szőke fürtök kedves gyermekére; úgy kérdezi halkán, szivszakadva: Fogsz-e vigasztalni nyájas feleletben? Bús harangszó mellett kikiséri aztán utolsó utjára, a pusztá temetőbe... A templomban még megáll a gyászmenet, ott van az oltár előtt ő is, Etelke is, de a mi a lányka halvány arcát borítja, az nem menyasszonyi fátyol, hanem hallotti szemfödő, a mi rá vár, nem ölelő kar, völegényi csók, hideg, magába záró, fekete föld, undok férgek lehelete...

Az amateur fotografiáról.

A «Tanulók Lapja»-nak olvasóit, a kik között bizonyára több műkedvelő fényképész van, mindenesetre érdekelné fogja az, amit az alábbiakban a fényképezési készülékek tökéletesítéséről és a fényképezés háladásáról elmondunk.

Először is a pillanatnyi felvételre szolgáló készülékekről szólnék. Az első kép abban a pillanatban mutat be egy lovat, melyben kirug. E kép meglepi a szemlélőt, mert a ló állása szerinte lehetetlennek látszik. De a kép mindazonáltal megfelel a valóságnak, csak hogy mi nem tudjuk szemmel kísérni a villám-sebességű tüneményt. De hogy örökítette meg a fényképész ép ezt a jelenetet? A ló tulajdonosa beszélt el, hogy az állat nagyon rakonzatlan volt: mihelyt felültek rá, két lábra állott és minden áron azon volt, hogy lovasát ledobhassa.

A lovász csak úgy tudta kiirtani ezt a rossz tulajdonságot, hogy a kirugáshoz szoktatta, a mi tudvaleg korántsem oly veszélyes, mint az előbbi rossz szokása. Épp ezért könnyen készíthette a fényképész a pillanatnyi felvételt.

A kép a kirugó lovat csak egyetlen pillanatban mutatja be; jobb volna, ha chrono-

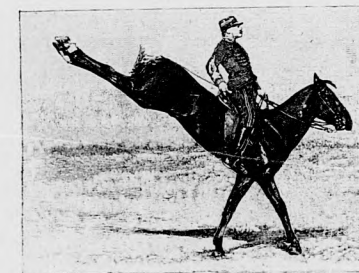
A hant lezuhant a koporsóra. Mindent látott a költő, de lelke nem akar hinni a valóban s kételkedve kérdezi —

«Mindez nem álom-e?»

Szerteszét tekint, keresi mindenfelé, keresi hiába... akkor feleszmél, felocsudik csalfa álmából, szeméből kiszökkel a köny és sir-sir keservesen.

Agyán bus gondolatok cikáznak keresztül, eszébe jut, mi mindent, vesztett: napvilága halt ki benne, szárnya ketté törött, vére forrósága jéggé fagyott. Kesergve beszél, mily sívár lett élte, mily sötét van körülötte; lelke elpusztult ház, melyből kilopta magát a remény, kiégett, lehullt a csillag, a melyet kergetett s ő az éjszakába tévelyeg. Panaszos kinnal mondja, hogy olyan mint a hajós, kit a tenger koldussá tett, kincsét elrabolta az a domboru sirhalom. Ugy lézeng mint az ősz virága, melynek fakó a színe, hervadt a szirma, eltűnt az illata, melyre nem száll harmat, nem süt napsugár.

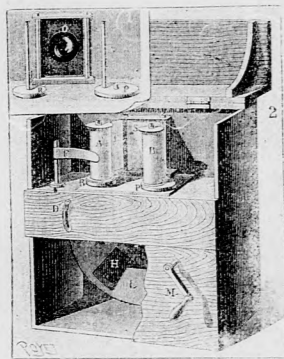
(Folytatása következik.)

2-szor igen drágák voltak. Legdrágábbak azok a gépek, a melyekben annyi az objektív és a lemez, a hány felvételt egymásután csinálni akarunk; eme gépekben van egy oly készülék, a mely az egyes lemezek zárait egy-egy pillanatra felnyitotta. Ha azonban csak egy objektívünk és egy lemezünk van, akkor a fenntebb nyitó készülék helyett egy gyorsan forgó, kör alakú korongot használunk (L, a második ábrán.), a melynek szélén kis nyílás (H) látha-

tók, hogy kellő eredményt érhesünk el, vagy a tárgynak kell helyét változtatnia, vagy a lemezt kell odább tolnunk. Az utóbbi eljárás egyszerűbb: e célra egy hajlítható, szalag alakú lemezt használunk, a mely egyik henger-ről a másikra tekerődzhetik. Ezzel annál több felvételt csinálhatunk, minél hosszabb. De mégis van itt egy kis baj, némi nehézség, melyet azonban okkal-móddal leküzdhetünk. A lemeznek tudniillik, mozognia kell, míg az objektív el van zárva és mihelyt ez megnyílik, rögtön meg kell állania a lemeznek is, mert ellenkező esetben nem kaphatunk éles képet. Eme nehézség elhárítására a következő módon rendezzük be a készüléket, a mely nem nagyobb a közönséges kézi gépnél.

Van benne arczkép-objektív, a mely előtt kis fényrekeszt pillantunk meg; ugyancsak itt látjuk a (H) nyílással ellátott (L) nyitókészülé-

ket, amelynek szerepét már ismerjük. (M) hajtóval hozzák mozgásba ezt a korongot. Az érzékeny lemez mozgásának megértésére tekintünk az 1-el jelzett mellékábrára: itt a fényrekeszt (o) mögött két tekereset R-t és P-t látunk, a melyet közép-

pontjuk körül forognak R tekeresen függőleges pálczika van, a mely a tekeres forgótengelyének képezi; P tekeresen oldalvást áll a pálczika, nem a közepén. És tulajdonképen ebben áll a találmány.

Most már visszatérhetünk a főábrához (2) R-nek és P-nek pálczika-iru B és A orsók vannak erősítve. Az érzékeny lemez A orsón van, a melyről C S vezetón át B-hez is eljut, a hol szintén megerősítettik. Látunk még ott F rugót, amely azért van, hogy a lemezből ne tekeredhessenek le nagyon sok (a lemezből) és így mindig feszemes maradjon. Ha P tekeres fordul, az érzékeny lemez A-ról B orsóra tekeredik, e tekeredés azonban dacára az egyenlő fordulásoknak nem egyenletes, a minék B ál-

lása az oka. A tekeredés hol gyorsabb, hol lassabb, leglassabb akkor, midőn (B) legközelebb van A-hoz. Ilyenkor úgy szólván alig mozog a lemez és a készülék szerkezeténél fogva H nyílás épp ilyenkor ér az objektív elé és ilyenkor bocsát világosságot az érzékeny lemezre. M hajtókával tehát nemcsak a nyitókészüléket, hanem a P tekereset is mozgásba hozhatni és pedig oly formán, hogy egyenlő időközben forduljon mindkettő.

A D-vel jelölt gombot fel s alá tolni lehet; Ha fenn van a gomb, mint itt az ábrán látható, akkor L is P is mozog; ha azonban letoljuk D-t is, akkor csak L-t hozhatjuk mozgásba. És ez tekintve a készülék kezelését nem csekély fontosságú dolog. Főleg alkalmas a készülék berendezése gyermek felvételekre, a kik folyton izegnek-mozognak, a kik a komoly figyelemzetéssel mitsem törődnek.

Ily felvételeknél mulattatjuk a kicsinyeket, tréfákkal s kedélyes mókákkal tartjuk őket s midőn mindent előkészítettünk, vidám énekszó mellett megkezdjük a tulajdonképeni felvételt: hajtjuk az M-t s ha elérte a forgás a kellő gyorsaságot, levesszük az objektív fedelét és egyuttal feltoljuk D-t, a mi által P tekeres is mozgásba jön. A következő pillanatban már vissza tesszük az objektívra a fedelet, lenyomjuk a D-t és egyuttal felhagyunk a hajtással is. Legrövidebb idő alatt így 9 fényképet készíthetünk; ezek közül azután vagy kiválasztjuk a legsikerültebbet, vagy pedig valamennyit a zootrop által egyesítjük egységes képpé.

Meg kell egyuttal jegyeznünk, hogy az érzékeny lemez közönséges fekete papírral végződik, a mely a felvételek után a lemezre tekeredik s így megvédi azt a fény behatása ellen; ebből következik, hogy a napvilágnál is kivehetjük az orsót a készülékből.

A műkedvelőket bizonyára érdekelni fogja az is, hogy készülnek a kicsi, levélbélyeghez hasonló arczképek, a melyeket vagy levél elejére, vagy névjegyre szokás ragasztani, ezekkel vagy rokonai s baráti körökben gyakorta okozhatunk kellemes meglepetést. Olesó szórakozás az egész, különösen ha valaki maga ért ilyesmihez, de különben sem drágák e képecskék: tucatjuk 80 kr., 25 darab pedig körülbelül 1 frt. 50 kr.-ba kerül. A képecskék készítése attól függ, milyen a készülékünk és hány közönséges névjegy nagyságu kép áll rendelkezésünkre. Van pl. 12 objektívval ellátott sötét kamra, melylyel 12 egyenlő képet állíthatunk elő egyszerre az érzékeny lemezen. De ily készüléke aligha lesz egy olvasóinknak is.

(Folytatása következik.)

A „TANULÓK LAPJA”

HUSVÉTI MELLÉKLETE.

Hazaszeretet.

Hallgatom a fáknek titkos sutfogását,

Lanpha szellő nesztét, futó szél zúgását; —

A költőző madár búcsúzó danája

Szivem önkénytelen át-meg általjárja.

És mintha érteném a fák sutfogását,

A vándor madárnak búcsú-dalolását;

Mintha mindakettő a hazáról szólna,

A hazáról, — melyről oly kevés dal szól ma!

Virág nő a pusztán a hősök porából,

Melyet nem öntöznek és senki nem ápol;

Mégis kinyílik az a tavasz napjára,

És lesz belőle a «honszeretet fája.»

— Nézzétek a rónát, melyen a fű zöldel:

Hősök sirja van ott, egyenlőn a földdel!

Rajta vad virágot lenget a futó szél,

Mégis ott is minden — a hazáról beszél!

Szent hazaszeretet! tündöklő világod

Ébressze fel újra az alvó világot!

Hogy a miről beszél fű, fa és madárka:

Tisztelettel vegye mindenki ajkára!

.... Jertek ifjú társak, jertek a pusztára,

S ültessünk virágot a hősök sirjára!

Kizöldül a virág, mit kezünk ültetett,

Szívünkben is nyílik majd a honszeretet!

Csáthy Desső.

A pogány magyarok műveltségi állapota.

Hazánk fennállásának ezredéves ünnepét fogjuk ma-holnap megülni. Nemzetünk apraja nagyja lázas sietséggel készül, hogy ezen, a népek életében oly ritka jubileumot, minél méltóbban megünnepelje. Az iparos fur, farag, kalapál, hogy remeke díszére váljék az ünnepség fénypontjának, a kiállításnak; a festő, szobrász, építész maradandó művekben akarja megörökíteni történetünk nevezetesebb mozzanatait; a tudós felkutatja a levéltárak fakó pergamentjeit, leszáll a föld méhébe, hogy felderítse az ezerév homályban maradt eseményeit. Vállvetve fáradozik mindenki, hogy a kiállítás méltó tükre legyen fejlődésünknek.

Ha valaki azt kérdezné, hogy milyen alapon épült fel nemzetünk hatalmas épülete? Milyen kövekből vetették meg honfoglaló apáink fundamentumát mai műveltségünknek, mely a folytonos harcok, belviszályok és az elnyomtatás szomorú korszaka után csodálatos fejlődésnek indult?

Minden nép kulturája vallásával függ össze: ez okból innen indulunk ki, ha művelődésről beszélünk.

Őseink egy istent hittek, kit a zsidók módjára nemzeti védő istennek, a magyarok istennének tartottak s az istennyilával felfegyverkezve képzeltek. Istenök erejét a természet tüneményeiben is tisztelték. Papjaik: a gyulák és jóvendőmondók: a táltosok források mellett, berkek mélyén tartották az isteni tiszteletet. Már kora hajnalban összesereglett a nép s csendesen várta éltető csillagának feltűnését. Amint a nap izzó korongja behintette arany sugaraival a tájéket, a fehér köntösbe öltözött táltos kiterjesztett karokkal üdvözölte; a közönség örömrivalgása volt erre a felelet. Ezalatt ifju vitézek felsallangozott, hófehér mént vezettek elő, mely csakhamar lerogyott a kádár vasától. A leszurt paripa beleiből jószolt aztán a táltos, jót-rosszat hirdetve a népnek. Ezután a beleket elásták a földbe, hogy az ott lakozó rossz szellemet megbékítsék; a lovat pedig oltárra tették s szent énekekkel kísérték az áldozat füstjét, mely felszállt a hadurhoz.

A tapasztalat azt bizonyítja, hogy minden népnél a vallásban kell keresni az irodalom első csiréit. Ez a magyaroknál is így van; irodalmi termék azonban még sem maradt ránk a keresztyénség terjesztőinek barbársága miatt, mely mindent a mi őseinket a pogányságra emlékeztető, elpusztított. De az élénk fantáziájú nép köztudatából nem lehet hőseinek

emlékét kiirtani. Fenn is maradtak azok mondák alakjában, a mi leginkább a regősöknek köszönhető, kik táborról-táborra járva buzdították a harcosokat. E mondák 2 kört alkotnak: u. m. a hunn és a magyar mondakört. Az elsőben a hunn ősokról, a nagy Attiláról s hatalmas birodalmának bukásáról szól az ének; a második megteremti Álmos alakját, foglalozik a honfoglalással és a vezérek korával. A magyar monda-közben már több idegen, különösen germán nyomot lelhetünk. E regék sok vitakozásra szolgáltatnak okot, hanem mai napság már csaknem bizonyos, hogy egy naiv éposz volt keletkezében, mely mint fentebb említém, a keresztyénség felvételével feledésbe ment s csak egyes részeit dolgozták fel krónikásaink — daczára tiltakozásuknak — silány latin prózában.

Ha valamely népnek irodalma van, akkor mindenesetre irás is áll rendelkezésére. Így őseinknek is volt, mit Menander Protector VI. századbeli görög történetíró bizonyít egyik művében, hol megemlíti, hogy a magyarok II. Justinus görög császárhoz scytha írásjelekkel irt levelet küldtek. Több hazai krónikás tesz arról bizonyosságot, hogy a székelyek mintegy elzárva éltek szűk völgyekben, körülvéve az oláhoktól s távol magyar testvéreiktől. Ezt bizonyítja az enlakai felirat, mely 1668-ban készült.

A mi a magyarok társadalmi életét illeti, az a honfoglalás korában már nem volt a legalacsonyabb fokon, habár őseink nomád nép voltak, kik ma itt, holnap ott ütöttek tanyát a szerint, a mint jobb legelőt találtak. Folytonos kalandozásaik közben is megőrizték a családi élet szentségét. Az asszony, kit ura élete felének nevezett, tisztelte férjét, s míg ő messze földeken harcolt, rendben tartotta a sátor táját s nevelte gyermekeit. Mikor a sereg visszatért, a fiu apja elé futott, ki paripájára emelve szoktatta fiát a merész lovagláshoz. Azért mondták azok, a kik félték tőlök, hogy a magyar lovához van növe.

Mikor a legény házasodni akart, kikérő násznagyot küldött a lányos házhoz s az megalkudott a szülőkkel. Tehát a szősoros értelmeben feleséget keleti módon vásároltak, de azért egynejük maradtak. — A családapát nagy tiszteletben tartották; különösen a tapasztalatokban megöszült aggoknak feltétlenül engedelmekedtek s tanácsaikat örömmel követték. — Ha valakijök meghalt, kedves fegyvereivel és lovával temették el. Ilyenkor a

hüségese szolga gyakran követte gazdáját a halálba, hogy a másvilágon is szolgálhasson neki. E szokásuk a lélek halhatatlanságának hitében gyökeredzik. A temetés után halotti tört ültek. Sajnos, napjainkig fentartotta magát e rüt szokás!

Az állami élet fenmaradásának legelső és legfontosabb kelléke a politikai érettség. S hogy ez a magyarokban megvolt, azt több tény igazolja. — Midőn őseink érezték, hogy mint boldogulni akaró népnek erős kormányzó kézre van szükségök, Árpádot fejedelmökké választották. Ez alkalommal vérszerződést kötöttek, mely alapját képezi alkotmányunknak. Azonban ezzel nem sokáig érték be. A honfoglalás befejezése előtt, mikor már a Duna-Tisza köze kezökben volt Árpád összehívta Pusztaszerre az első országgyűlést, melynek határozatai Magyarország egész életére kihatóttak. Az elfoglalt területek méltányos felosztása után törvényeket alkottak. Legelőször a

fejedelem és a nép közötti viszonyt szabályozták. E törvények alapján lett hazánk alkotmányos országgá, melynek fejedelmét törvényes országgyűlés választja. — Őseink humanitását semmi sem bizonyítja jobban, mint azon törvények, melyek a legyőzötteknek személyes- és vallás-szabadságot biztosítottak. — Végre az igazságszolgáltatást szervezték.

Ime ezen adatok állanak rendelkezésünkre, hogy honalapító őseink műveltségi állapotára némi viláosságot derítsenek. Nem nagy számban ugyan, de elegendő arra, hogy teljes biztonsággal kimondhassuk tárgyilagos véleményünket:

A pogány magyarokat a népvándorlás népeitől előnyösen megkülönbözteti államuk belső rendjének politikai érettségére és helyes jogérzetre való megállapítása, hadi szervezetök kitünősége, vallásukban és költészetök ránk maradt nyomaiban nyilatkozó gazdag képzelőtehetség.

Kemény József.

Ritka betörő.

A venezuelai Ciudad Bolivarban (Angostura) való tartózkodásom alatt gyakran kísértálmam a százaz időszakokban novembertől májusig város elé, az Orinohoz-parti sziklákhöz, hogy végig szemléljem a nap fölkelését; ez, bár mindig egyforma volt, mindig nagy hatást gyakorolt rám. Oly megkapónak, oly mesésnek tűnt fel nekem az éj és a nap közti gyors változás. Ugyanis a tropusokban nincsen hosszabb ideig tartó hajnal, mint nálunk, hanem kevés idő alatt lesz világos nappalból sötét éjjel s szintoly gyorsan enged utóbbi megint helyet az újra ébredő napsugárnak. Oly kíváncsian, mint valamely szindarab kezdete előtt, ültem akkor helyemen, míg körülöttem a természet még mély sötétségbe volt burkolódzva s csak a nagy folyam árjának zugása és loesogása törte meg az ünnepélyes csendet. A felhőtlen, tiszta égen az csillagok fénye megvilágította órámlapját s figyelve lestem a perczeket a nagyszerű, tünemény kezdetéig.

Most elérkezett az ideje! Szememet a keleti látóhatár felé fordítottam, az Orinoko távoleső partjára, hol még sűrű őserdő állt. Ennek határ vonalai már tisztán elváltak az égtől; most ott egy mindig erősödő fény látszott, s ebből egyszerre tüzes sugarak löveltek ki, melyek a nagy folyam sima felületén visszatükröződtek. Ezalatt minden mintegy új életre ébredt. A

fűben a tücskök hallatták cziripelő hangjukat; egész serege a zöld papagájoknak és hosszufarku tarka traráknak repült át a folyam másik partjára. A madarak is egyre hangosabban kezdtek énekelni és a városból már hallatszott a kakasok kukorékolása, a szamarak ordítása s a lovak nyerítése. — Keletről most egy hűs szellő jött; zizegve járta át a palmaerdőket és a fák s bokrok leveleit. Megfodorult tőle a tükörsima viz, melyből fel-felbukkant csattogó hanggal egy-egy Torina (édesvizben élő delphin), mely szent az Orinoko parti lakosok előtt *). — Az éjjeli harmattól nedves levegő is megváltozott; úgy tetszett, mintha számtalan sok virág illatával volna tele.

A fény keleten mindig növekedett s mindig világosabb lett, míg egyszerre egy tüzes vonal villant és a nap egy hatalmas tüzgolyóhoz hasonlóan, felkelt, egy pillanatra lila ködbe burkolva. Képét rögtön visszatükrözték a tengerbe siető hullámok. Az állatvilág is mintha az új napot köszöntötte volna nagy lármájával.

Igy történt egy reggel is. A városba visszatérve azon gondolkodtam, hogy honfitársaim ugyan mért törődnek olyan keveset a természet szépségével, melyet pedig itt bőven találhatnak.

*) Ezek ugyanis azt hiszik, hogy a Torina partra hozza a vízbefulladt ember holttestét. Ezen monda hasonlít Arion megmentéséről szóló ősi mondához.

A pogány magyarok műveltségi állapota.

Hazánk fennállásának ezredéves ünnepét fogjuk ma-holnap megülni. Nemzetünk apraja nagyja lázas sietséggel készül, hogy ezen, a népek életében oly ritka jubileumot, minél méltóbban megünnepelje. Az iparos fur, farag, kalapál, hogy remeke díszére váljék az ünnepség fénypontjának, a kiállításnak; a festő, szobrász, építész maradandó művekben akarja megörökíteni történetünk nevezetesebb mozzanatait; a tudós felkutatja a levéltárak fakó pergamentjeit, leszáll a föld méhébe, hogy felderítse az ezerév homályban maradt eseményeit. Vállvetve fáradozik mindenki, hogy a kiállítás méltó tükre legyen fejlődésünknek.

Ha valaki azt kérdezné, hogy milyen alapon épült fel nemzetünk hatalmas épülete? Milyen kövekből vetették meg honfoglaló apáink fundamentumát mai műveltségünknek, mely a folytonos harcok, belviszályok és az elnyomtatás szomorú korszaka után csodálatos fejlődésnek indult?

Minden nép kultúrája vallásával függ össze: ez okból innen indulunk ki, ha művelődésről beszélünk.

Őseink egy istent hittek, kit a zsidók módjára nemzeti védő istennek, a magyarok istenének tartottak s az istennyilával felfegyverkezve képzeltek. Istenök erejét a természet tünevényeiben is tisztelték. Papjaik: a gyulák és jóvendőmondók: a táltosok források mellett, berkek mélyén tartották az isteni tiszteletet. Már kora hajnalban összesereglett a nép s csendesen várta éltető csillagának feltűnését. Amint a nap izzó korongja behintette arany sugaraival a tájéket, a fehér köntösbe öltözött táltos kiterjesztett karokkal üdvözölte; a közönség örömrivalgása volt erre a felelet. Ezalatt ifju vitézek felsallangozott, hófehér mént vezettek elő, mely csakhamar lerogyott a kádár vasától. A leszurt paripa beleiből jósolt aztán a táltos, jót-rosszat hirdetve a népnek. Ezután a beleket elásták a földbe, hogy az ott lakozó rossz szellemet megbékítsék; a lovat pedig oltárra tették s szent énekekkel kísérték az áldozat füstjét, mely felszállt a hadurhoz.

A tapasztalat azt bizonyítja, hogy minden népnél a vallásban kell keresni az irodalom első csiráit. Ez a magyaroknál is így van; irodalmi termék azonban még sem maradt ránk a keresztényiség terjesztőinek barbársága miatt, mely mindent a mi őseinket a pogányságra emlékeztető, elpusztított. De az élénk fantáziájú nép köztudatából nem lehet hőseinek

emlékét kiirtani. Fenn is maradtak azok mondaik alakjában, a mi leginkább a regősöknek köszönhető, kik táborról-táborra járva buzdították a harcosokat. E mondaik 2 kört alkotnak: u. m. a hunn és a magyar mondaikört. Az elsőben a hunn ősről, a nagy Attiláról s hatalmas birodalmának bukásáról szól az ének; a második megteremtő Álmos alakját, foglalja a honfoglalással és a vezérek korával. A magyar monda-közben már több idegen, különösen germán nyomot lelhetünk. E regék sok vitaközébe szolgáltattak okot, hanem mai napság már csaknem bizonyos, hogy egy naiv éposz volt keletkezéskor, mely mint fentebb említém, a keresztényiség felvételével feledésbe ment s csak egyes részeit dolgozták fel krónikásaink — daczára tiltakozásuknak — silány latin prózában.

Ha valamely népnek irodalma van, akkor mindenesetre irás is áll rendelkezésére. Így őseinknek is volt, mit Menander Protector VI. századbeli görög történetíró bizonyít egyik művében, hol megemlíti, hogy a magyarok II. Justinus görög császárhoz scythia írásjelekkel írt levelet küldtek. Több hazai krónikás tesz arról bizonyosságot, hogy a székelyek mintegy elzárva éltek szűk völgyeikben, körülvéve az oláhoktól s távol magyar testvéreiktől. Ezt bizonyítja az enlakai felirat, mely 1668-ban készült.

A mi a magyarok társadalmi életét illeti, az a honfoglalás korában már nem volt a legalacsonyabb fok, habár őseink nomád nép voltak, kik ma itt, holnap ott ütöttek tanyát a szerint, a mint jobb legelőt találtak. Folytonos kalandozásaik közben is megőrizték a családi élet szentségét. Az asszony, kit ura élete feléne nevezett, tisztelte férjét, s míg ő messze földeken harcolt, rendben tartotta a sátor táját s nevelte gyermekeit. Mikor a sereg visszatért, a fiu apja elé futott, ki paripájára emelve szoktatta fiát a merész lovaglászhoz. Azért mondták azok, a kik féltek tőlök, hogy a magyar lovához van növe.

Mikor a legény házasodni akart, kikérő násznagyot küldött a lányos házhoz s az megalkudott a szülőkkel. Tehát a szószoros értelmében feleséget keleti módon vásároltak, de azért egynejük maradtak. — A családapát nagy tiszteletben tartották; különösen a tapasztalatokban megöszült agoknak feltétlenül engedelmességek s tanácsaikat örömmel követték. — Ha valakijök meghalt, kedves fegyvereivel és lovával temették el. Ilyenkor a

hüségese szolga gyakran követte gazdáját a halálba, hogy a másvilágon is szolgálhasson neki. E szokásuk a lélek halhatatlanságának hitében gyökeredzik. A temetés után halotti tört ülte. Sajnos, napjainkig fentartotta magát e rüt szokás!

Az állami élet fenmaradásának legelső és legfontosabb kelléke a politikai érettség. S hogy ez a magyarokban megvolt, azt több tény igazolja. — Midőn őseink érezték, hogy mint boldogulni akaró népnek erős kormányzó kézre van szükségök, Árpádot fejedelmökké választották. Ez alkalommal vérszerződést kötöttek, mely alapját képezi alkotmányunknak. Azonban ezzel nem sokáig érték be. A honfoglalás befejezése előtt, mikor már a Duna-Tisza köze kezökben volt Árpád összehívta Pusztaszerre az első országgyűlést, melynek határozatai Magyarország egész életére kihatóttak. Az elfoglalt területek méltányos felosztása után törvényeket alkottak. Legelőször a

fejedelem és a nép közötti viszonyt szabályozták. E törvények alapján lett hazánk alkotmányos országgá, melynek fejedelmét törvényes országgyűlés választja. — Őseink humanitását semmi sem bizonyítja jobban, mint azon törvények, melyek a legyőzötteknek személyes- és vallás-szabadságot biztosítottak. — Végre az igazságszolgáltatást szervezték.

Ime ezen adatok állanak rendelkezésünkre, hogy honalapító őseink műveltségi állapotára némi világosságot derítsenek. Nem nagy számban ugyan, de elegendő arra, hogy teljes biztonsággal kimondhassuk tárgyilagos véleményünket:

A pogány magyarokat a népvándorlás népeitől előnyösen megkülönbözteti államuk belső rendjének politikai érettségre és helyes jogrendzékre való megállapítása, hadi szervezetök kitünősége, vallásukban és költészetök ránk maradt nyomaiban nyilatkozó gazdag képzelőtehetség.

Kemény József.

Ritka betörő.

A venezuelai Ciudad Bolívarban (Angostura) való tartózkodásom alatt gyakran kísértéltem a száraz időszakokban novembertől májusig város elé, az Orinohoz-parti sziklákhöz, hogy végig szemléljem a nap fölkelését; ez, bár mindig egyforma volt, mindig nagy hatást gyakorolt rám. Oly megkapónak, oly mesésnek tűnt fel nekem az éj és a nap közti gyors változás. Ugyanis a tropusokban nincsen hosszabb ideig tartó hajnal, mint nálunk, hanem kevés idő alatt lesz világos nappalból sötét éjjel s szintoly gyorsan enged utóbbi megint helyet az újra ébredő napsugárnak. Oly kíváncsian, mint valamely szindarab kezdete előtt, ültem akkor helyemen, míg körülöttem a természet még mély sötétségbe volt burkolódzva s csak a nagy folyam árjának zugása és locogása törte meg az ünnepélyes csendet. A felhőtlen, tiszta égen az csillagok fénye megvilágította órámlapját s figyelve lestem a perczeket a nagyszerű, tünevény kezdetéig.

Most elérkezett az ideje! Szememet a keleti látóhatár felé fordítottam, az Orinoko távoleső partjára, hol még sűrű őserdő állt. Ennek határ vonalai már tisztán elváltak az égtől; most ott egy mindig erősbödő fény látszott, s ebből egyszerre tüzes sugarak löveltek ki, melyek a nagy folyam sima felületén visszatükrözöttek. Ezalatt minden mintegy új életre ébredt. A

fűben a tücskök hallatták cziripelő hangjukat; egész serege a zöld papagájoknak és hosszú farku tarka traráknak repült át a folyam másik partjára. A madarak is egyre hangosabban kezdtek énekelni és a városból már hallatszott a kakasok kukorékolása, a szamarak ordítása s a lovak nyerítése. — Keletről most egy hűs szellő jött; zizegve járta át a palmaerdőket és a fák s bokrok leveleit. Megfodorult tőle a tükörsima viz, melyből fel-felbukkant csattogó hanggal egy-egy Torina (édesvizben élő delphin), mely szent az Orinoko parti lakosok előtt *). — Az éjjeli harmattól nedves levegő is megváltozott; úgy tetszett, mintha számtalan sok virág illatával volna tele.

A fény keleten mindig növekedett s mindig világosabb lett, míg egyszerre egy tüzes vonal villant és a nap egy hatalmas tüzgolyóhoz hasonlóan, felkelt, egy pillanatra lila ködbe burkolva. Képét rögtön visszatükrözték a tengerbe siető hullámok. Az állatvilág is mintha az új napot köszöntötte volna nagy lármájával.

Igy történt egy reggel is. A városba visszatérve azon gondolkodtam, hogy honfitársaim ugyan mért törődnek olyan keveset a természet szépségével, melyet pedig itt bőven találhatnak.

*) Ezek ugyanis azt hiszik, hogy a Torina partra hozza a vízbefulladt ember holttestét. Ezen monda hasonlít Arion megmentéséről szóló ősi mondához.

— A legtöbben szabad idejüket kártyaasztal mellett töltik el a clubban, a helyett, hogy a város környékét, az őserdőt, a végtelen sikszagot, mint én, bebarangolják.

Csak egy tett kivételt, U. Emil barátom; ő ugyan nem annyira a természeti szépségek iránt érdeklődött — bizonyára mert rövidlátó volt. — mint a természetben előforduló különösségek iránt. Ezeket igazán kedvteléssel gyűjtötte s ehhez szabad idejének minden percét felhasználta. Még hajnal előtt hozott magának a halászoktól kis halakat, melyeket fehér rumban, egy nem drága déli terményben, őrizett meg, miután vigyázva vászonba varrt, hogy pikkelyeik meg ne sérüljenek. Százlábuak, skorpiók, gyíkok és kis kigyók szintén a rummal túltöltött palackokba és üvegekbe vándoroltak. Krokodilusoknak és nagyobb kigyóknak lehuzta a bőrét és így megkapta azok csontvázát, a holttesteket pedig az őserdőben lévő nagy hangyadombokba ásta el. Virágokat s növényeket préselt és madarakat tömött ki. Mindig azon volt, hogy gyűjteményét gyarapítsa, így szobája folyton tömve volt, habár gyakran haza is küldött sokat.

Nem szokatlan dolog, hogy éppen avval találkozzunk, a kire gondolunk. A mint a piacra érkeztem, mely egy az Orinokoba nyuló földnyelven terül el, elémbé jött U. Emil a halászok kikötője felől. Kerek, jóságos, szakáttalan arcán most gond látszott tanyáznia. Kis gömbölyű orrán ferdén állott, szemüvege nagy kezek üvegeivel, s keze, melyet kabátja oldalzsebébe dugott, bizonyára ökölre volt szorítva.

— Jó reggelt, Emil barátom! — kiáltottam feléje. — Ugyan ki bántotta már ilyen korán meg?

Megállott előttem olyan arccsal, mintha én lettem volna rossz kedvének okozója. — Örültség! tört végre ki, — Már hónapok óta keresek egy szép példányt, mindig olyan állatokat hoztak nekem, melyek még nevüket sem érdemlették meg. Most végre hő kívánságom teljesült. Tegnap este jelenti nekem egy ember, fogott valamit, mely legalább leírása után nagyon ritka és érdekes. Nem jöhettem mindjárt vele, mert egy Ignanának (nagn gyík) kellett a bőrét lehuznom, még reggel hozta egy fiu s így már elég erős szaga volt. Ma azonban rögtön hozzá sietek. S mit gondolsz? Oh, sirni tudnék mérgezésben! Hát az a ficzko elhagyta szökni éjjel.

— Ez bizonyára keserű csalódás volt — mondtam sajnálattal. — De vigasztalódjék meg! Majd csak kap egyszer még egy olyan állatot.

— Ilyen nagyot és ilyen hosszút? Nehezen! — szolt barátom. — Hogy kíváncsítottam min-

dig egy olyan után. — Oh, megörülhet az ember! — Széles szalmakalapját lerántotta fejéről s kezével rövid hajába kapott. — Az ördögbe is! Hát nem vigyázhatott volna jobban? — kiáltott homlokát ránczolva és dühösen tovább ment.

Bizonyára egy gymnotáról volt szó. Tudtam, hogy mióta dr. Sachs Károly, a berlini tudományos Akadémia küldötte, nem rég behatóan foglalkozott azon angolnákkal, melyek az Orinokoban Liudad Bolivarban élnek s melyeknek villamos erejük van, U. Emil is foglalkozott ezekkel az állatokkal s arról is volt tudomásom, hogy gyűjteményében már van több ilyen állat. Emil barátomnak feltevése tehát megmagyarázható volt, hogy egy ilyen hosszú és nagy angolnát nem igen kap egyhamar. Dr. Sachsnek is abban az időben hiába volt minden fáradsága s hiába tüzött ki nagy jutalmakat. A nép nagyon félt ezen állattól, melynek csodálatos erejét nem tudta magának megmagyarázni.

Lassan tovább sétáltam.

A part mentén haladó Calle del Cocon most nyitották ki az üzleteket s már gyülekeztek is a vevők, lovasok és gyalogjárók egyaránt.

Fr. Francois, egy elzászi ember, kit rendezesen csak Don Franciskonak neveztek, szintén most dugta be kulcsát tiendája (bolt) nagy magas ajtajának zárába; boltjában francia kalapokat és cipőket árult. Tevékeny tagja volt clubbunknak s szívesen honfitársaim közé számította magát. Feléje közeledtem s jó reggelt kívántam neki.

— Bon jour mon ami! — felelt s kezet szorított velem, mialatt szép, finom vonásu arca elmosolyodott. — Ön már bizonyára élvezte ma is életének egy részét? he? Igazán szegénylen magamat ön előtt; de ha este a hűvösség üdülést nyújt az embernek a nagy hőség után, nehezen tudok elaludni s így nehezen esik reggel elhagyni ágyamat, ha üzletem nem kívánja épen meg. Hiányzik a jó példa . . . — Ezen szavaknál már kinyitott az ajtót. — Nagy Isten mi ez? hebegte és elhalványodva visszahökken. — Kuel malheur! Éjjel betörték nálam.

Igazán úgy látszott. Kalapok, skatulyák, csomagok, cipők le voltak hányva a hátulsó és oldalsó falakon megerősített polczokról és iszonyu rendetlenségben feküdtek a földön s a szoba közepén álló íróasztalon.

Vigyázva, mintha a betörő minden perczen ráugorhatnék, lépett be Don Francisko a boltba, azonban rögtön utána gyorsan beszaladt egy kis szobába a bolt mögött, mely utóbbival egy ajtóval volt összekötve.

Kiváncsian követtem; de már megint visszajött.

— Ez különös, csodaszerű! — mondtá fejét rázva. — Pénzes szekrényemnek és íróasztalomnak nincsen semmi baja. — Íróasztalában felnyitott egy fiókot. — Még ebben is benn van a pénz, melyet tegnap este elfelejtettem a szekrénybe zárni. Hogy egy pár kalapot és cipőt lopjon, senki sem fog betörni, mindenesetre bolond volna, ha nem használja fel ezt a kedvező alkalmat, hogy könnyűszerrel pénzt is elvigyen.

— Először is szeretném tudni, hogy voltaképpen hogyan juthatott be, — vetém közbe. — Az utcára nyíló ajtó zárándobban van.

— Senki sem nyitja azt ki és oly komplikáltan készítették, hogy senki se tud egy másodikat hozzá készíteni, hogyha nincs meg neki mintául az enyím, ezt pedig soha kezemből ki nem adom, — válaszolt az elzászi a meggyőződés érzetével. — De lássuk csak! Talán hátulról jöhetett valaki be.

Beléptünk a másik szobába, melyből egy ajtó nyílt az udvarra. Ez is el volt zárva s még egy nehéz vaspánt is eléje tolvá.

— Ebből aztán az ördög lesz okos! — szolt bosszúsán barátom és egy nyílásra, mely a padlóban volt, rátolt lábával egy vasrostélyt, mely a nyílás mellett feküdt. — Ezen a nyíláson keresztül csak senki sem jött be. Mint az öreg fekete Fermina mesélte nekem, ez az utolsó darabja egy fürdő berendezésnek, mely a spanyol időben volt itt. Innen egy csatorna vezet az Orinokoba.

Én sem tudtam a dolgot mire magyarázni. A polczok vastartókkal a falba erősítve, egy gyöngye földrengés, mely gyakran szokott lenni, s így a mujt éjjel is lehetett volna, tehát nem dobhatta le a különböző tárgyakat, mivel a polczokat se tudta volna helyükből kimozgatni. — Jöjjön! — szoltam az elzászihoz, ki gondolkodva és fejét rázva tekintett maga elé. — Segíteni fogok önnek, hogy a rendet megint helyreállítsuk.

— C'est misterieux! — válaszolt Don Francisko és kinyitott két nehéz faablaktáblát, melyek az ajtó mellett lévő rácszott ablakot fődtek el. Így az egész boltban világos lett és csak most látszott igazán a nagy rendetlenség. Csak néhány felső polczon voltak áruk, a többiekből minden ki volt hajigálva.

Mig én a különböző csomagokat kalapokat, cipőket és skatulyákat felszedtem a földről, az elzászi mindent elrendezett s egy kis idő múlva tudatta velem, hogy egyetlenegy darab se hiányzik. — A legjobb lesz, ha az egész dologról halgatunk, a mi itt történt, — mondtá

aztán. — A babonás nép nem kételkednék, hogy éjjel szellemek jártak itt, ez a hit pedig bizonyára rossz hirbe hozná üzletemet.

Miután ezt megígértem, egy létrára mászott, hogy az árukat megint helyükre rakja, de rögtön rá egy ugrással lenn termet a földön és iszonyattal mutatott egy polczra, mely körülbelül mellmagasságban volt.

— Ezer menykő! — kiáltottam fel meglepetésben. — Itt van a betörő.

Egy polcz szögletében összekuporodva egy nagy kigyó feküdt, széles feje teste kanyarulatain nyugodott. Ugy látszott, hogy kis szemével éberén néz ránk, míg kettős nyelvét időnkint kiöltötte csukott szájából.

— Parbleu! Igaza van, mon ami! mondtá Don Francisko helybenhagyólag intve fejével és felénk még messzebre húzott el az állattól. — Ez volt a betörő és bizonyára a régi fürdőberendezés csatornáján keresztül jött ide a partról, ugyan nem tudom megérteni, hogy miképpen juthatott be a város közepébe; ámde hogyan teszszük ártalmatlanná? Ez most a fődolog.

— Várjon egy pár percig, ismerek valakit, a ki el tud banni ilyen állattal, — feleltem. — José la Cruz a helyes ember, őt hívom. Maradjon a kigyó közelében, mely, úgy látszik, biztosnak érzi magát mostani helyén, nem is fogja azt elhagyni, mig embert lát maga előtt.

José la Cruz egy két házzal távolabb eső üzletben szolgált mint peon (szolga) és miután tudattam vele felfedezésünket, szívesen ajánlkozott, hogy segíteni fog nekünk a kigyót láb alól eltenni. Felfegyverkezve egy machete-tal (ez egy nagy, úgy háromnegyed méter hosszú kés rövid nyéllal) s egy hosszú, nehéz fapóznával, követett.

Ez alatt már Don francisko boltja előtt kiabáló s ide-oda lökdösődő férfiak és asszonyok tömege gyűlt össze, de egy sem mert közülük bemenni.

— Placa! — kiáltott José la Crour és az el-
söket félrelökte.

Gyorsan helyet engedtek neki mindnyájan és arczukon a kíváncsiság látszott, mert egy érdekes jelenetet vártak, melynek érdekességét még fokozta, hogy a bátornak és retenthetetlennek ismert peon működik közre.

— Ai Caramba! Ez olyan állat, a mit az ember nem talál mindennap — szolt José la Cruz csodálkozva és egész a kigyó mellé lépett. Erre a kigyó fejével előre kapott, s ő gyorsan visszaugrott, mialatt a nép az ajtó előtt kiabált és lármozott.

— Van bátorsága, — mondtá mosolyogva,

— A legtöbben szabad idejüket kártyaasztal mellett töltik el a clubban, a helyett, hogy a város környékét, az őserdőt, a végtelen síkságot, mint én, bebarangolják.

Csak egy tett kivételt, U. Emil barátom; ő ugyan nem annyira a természeti szépségek iránt érdeklődött — bizonyára mert rövidlátó volt. — mint a természetben előforduló különösségek iránt. Ezeket igazán kedvteléssel gyűjtötte s ehhez szabad idejének minden percét felhasználta. Még hajnal előtt hozott magának a halászsoktól kis halakat, melyeket fehér rumban, egy nem drága déli terményben, őrizett meg, miután vigyázva vászonba varrt, hogy pikkelyeik meg ne sérüljenek. Százlábuak, skorpiók, gyíkok és kis kigyók szintén a rummal túltöltött palaczkokba és üvegekbe vándoroltak. Krokodilusoknak és nagyobb kigyóknak lehuzta a bőrét és így megkapta azok csontvázát, a holttesteket pedig az őserdőben lévő nagy hangyadombokba ásta el. Virágokat s növényeket préselt és madarakat tömött ki. Mindig azon volt, hogy gyűjteményét gyarapítsa, így szobája folyton tömve volt, habár gyakran haza is küldött sokat.

Nem szokatlan dolog, hogy éppen avval találkozzunk, a kire gondolunk. A mint a piacra érkeztem, mely egy az Orinokoba nyuló földnyelven terül el, elémbre jött U. Emil a halászok kikötője felől. Kerek, jóságos, szakáttalan arcán most gond látszott tanyázni. Kis gömbölyű orrán ferdén állott, szemüvege nagy kerek üvegeivel, s keze, melyet kabátja oldalzsebébe dugott, bizonyára ökölre volt szorítva.

— Jó reggelt, Emil barátom! — kiáltottam feléje. — Ugyan ki bántotta már ilyen korán meg?

Megállott előttem olyan arcuzal, mintha én lettem volna rossz kedvének okozója. — Örült-ség! tört végre ki, — Már hónapok óta keresek egy szép példányt, mindig olyan állatokat hoztak nekem, melyek még nevüket sem érdemlették meg. Most végre hő kívánságom teljesült. Tegnap este jelenti nekem egy ember, fogott valamit, mely legalább leírása után nagyon ritka és érdekes. Nem jöhettem mindjárt vele, mert egy Ignanának (nagy gyík) kellett a bőrét lehuznom, még reggel hozta egy fiu s így már elég erős szaga volt. Ma azonban rögtön hozzá sietek. S mit gondol ön? Oh, sirni tudnék mérgeemben! Hát az a ficzkó elhagyta szökni éjjel.

— Ez bizonyára keserű csalódás volt — mondám sajnálattal. — De vigasztalódjék meg! Majd csak kap egyszer még egy olyan állatot.

— Ilyen nagyot és ilyen hosszút? Nehezen! — szólt barátom. — Hogy kíváncsítottam min-

dig egy olyan után. — Oh, megörülhet az ember! — Széles szalmakalapját lerántotta fejéről s kezével rövid hajába kapott. — Az ördögbe is! Hát nem vigyázhatott volna jobban? — kiáltott homlokát ránczolva és dühösen tovább ment.

Bizonyára egy gymnotáról volt szó. Tudtam, hogy mióta dr. Sachs Károly, a berlini tudományos Akadémia küldötte, nem rég behatón foglalkozott azon angolnákkal, melyek az Orinokoban Liudad Bolivarban élnek s melyeknek villamos erejük van, U. Emil is foglalkozott ezekkel az állatokkal s arról is volt tudomásom, hogy gyűjteményében már van több ilyen állat. Emil barátomnak feltevése tehát megmagyarázható volt, hogy egy ilyen hosszú és nagy angolnát nem igen kap egyhamar. Dr. Sachsnek is abban az időben hiába volt minden fáradsága s hiába tüzött ki nagy jutalmakat. A nép nagyon félt ezen állattól, melynek csodálatos erejét nem tudta magának megmagyarázni.

Lassan tovább sétáltam.

A part mentén haladó Calle del Cocon most nyitották ki az üzleteket s már gyülekeztek is a vevők, lovasok és gyalogjárók egyaránt.

Fr. Francois, egy elzászi ember, kit rendezesen csak Don Franciskonak neveztek, szintén most dugta be kulcsát tiendája (bolt) nagy magas ajtajának zárába; boltjában francia kalapokat és cipőket árult. Tevékeny tagja volt clubbunknak s szívesen honfitársaim közé számított magát. Feléje közeledtem s jó reggelt kívántam neki.

— Bon jour mon ami! — felelt s kezét szorított velem, mialatt szép, finom vonásu arca elmosolyodott. — Ön már bizonyára élvezte ma is életének egy részét? he? Igazán szégyenlem magamat ön előtt; de ha este a hűvösség üdülést nyújt az embernek a nagy hőség után, nehezen tudok elaludni s így nehezemre esik reggel elhagyni ágyamat, ha üzletem nem kívánja épen meg. Hiányzik a jó példa... — Ezen szavaknál már kinyitott az ajtót. — Nagy Isten mi ez? hebegte és elhalványodva visszahökken. — Quel malheur! Éjjel betörték nálam.

Igazán úgy látszott. Kalapok, skatulyák, csomagok, cipők le voltak hanyva a hátsó és oldalsó falakon megerősített polczokról és iszonyu rendetlenségben feküdtek a földön s a szoba közepén álló íróasztalon.

Vigyázva, mintha a betörő minden perczen rágorhatnék, lépett be Don Francisko a boltba, azonban rögtön utána gyorsan beszaladt egy kis szobába a bolt mögött, mely utóbbival egy ajtóval volt összekötve.

Kiváncsian követtem; de már megint visszajött.

— Ez különös, csodaszerű! — mondá fejét rázva. — Pénzes szekrényemnek és íróasztalomnak nincsen semmi baja. — Íróasztalában felnyitott egy fiókot. — Még ebben is benn van a pénz, melyet tegnap este elfelejtettem a szekrénybe zárni. Hogy egy pár kalapot és cipőt lopjon, senki sem fog betörni, mindenesetre boldog volna, ha nem használja fel ezt a kedvező alkalmat, hogy könnyűszerrel pénzt is elvigyen.

— Először is szeretném tudni, hogy valaképpen hogyan juthatott be, — vetém közbe. — Az utazára nyíló ajtó zára rendben van.

— Senki sem nyitja azt ki és oly komplikáltan készítették, hogy senki se tud egy másodikat hozzá készíteni, hogyha nincs meg neki mintául az enyím, ezt pedig soha kezemből ki nem adom, — válaszolt az elzászi a meggyőződés érzetével. — De lássuk csak! Talán hátulról jöhetett valaki be.

Beléptünk a másik szobába, melyből egy ajtó nyílt az udvarra. Ez is el volt zárva s még egy nehéz vaspánt is eléje tolva.

— Ebből aztán az ördög lesz okos! — szólt bosszúsán barátom és egy nyílásra, mely a padlóban volt, rátolt lábával egy vasrostélyt, mely a nyílás mellett feküdt. — Ezen a nyíláson keresztül csak senki sem jött be. Mint az öreg fekete Fermina mesélte nekem, ez az utolsó darabja egy fürdő berendezésnek, mely a spanyol időben volt itt. Innen egy csatorna vezet az Orinokoba.

Én sem tudtam a dolgot mire magyarázni. A polczok vastartókkal a falba erősítve, egy gyöngé földrengés, mely gyakran szokott lenni, s így a mujt éjjel is lehetett volna, tehát nem dobhatta le a különböző tárgyakat, mivel a polczokat se tudta volna helyükből kimoztatni. — Jöjjön! — szóltam az elzászhoz, ki gondolkodva és fejét rázva tekintett maga elé. — Segíteni fogok önnek, hogy a rendet megint helyreállítsuk.

— C'est misterieux! — válaszolt Don Francisko és kinyitott két nehéz faablaktáblát, melyek az ajtó mellett lévő rácszott ablakot fődtek el. Így az egész boltban világos lett és csak most látszott igazán a nagy rendetlenség. Csak néhány felső polczon voltak áruk, a többiekből minden ki volt hajigálva.

Mig én a különböző csomagokat kalapokat, cipőket és skatulyákat felszedtem a földről, az elzászi mindent elrendezett s egy kis idő múlva tudatta velem, hogy egyetlenegy darab se hiányzik. — A legjobb lesz, ha az egész dologról halgatunk, a mi itt történt, — mondá

asztán. — A babonás nép nem kételkednék, hogy éjjel szellemek jártak itt, ez a hit pedig bizonyára rossz hirbe hozná üzletemet.

Miután ezt megígértem, egy létrára mászott, hogy az árukat megint helyükre rakja, de rögtön rá egy ugrással lenn termet a földön és iszonyattal mutatott egy polczra, mely körülbelül mellmagasságban volt.

— Ezer menykő! — kiáltottam fel meglepetésemben. — Itt van a betörő.

Egy polcz szögletében összekuporodva egy nagy kigyó feküdt, széles feje teste kanyarulatain nyugodott. Ugy látszott, hogy kis szemével éberén néz ránk, míg kettős nyelvét időnkint kiöltötte csukott szájából.

— Parbleu! Igaza van, mon ami! mondá Don Francisko helybenhagyólag intve fejével és félénken még messzebre húzott el az állattól. — Ez volt a betörő és bizonyára a régi fürdőberendezés csatornáján keresztül jött ide a partról, ugyan nem tudom megérteni, hogy miképpen juthatott be a város közepébe; ámde hogyan teszszük ártalmatlanná? Ez most a fődolog.

— Várjon egy pár perczig, ismerek valakit, a ki el tud banni ilyen állattal, — feleltem. — José la Cruz a helyes ember, őt hívom. Maradjon a kigyó közelében, mely, úgy látszik, biztosnak érzi magát mostani helyén, nem is fogja azt elhagyni, mig embert lát maga előtt.

José la Cruz egy két házzal távolabb eső üzletben szolgált mint peon (szolga) és miután tudattam vele felfedezésünket, szívesen ajánlkozott, hogy segíteni fog nekünk a kigyót láb alól eltenni. Felfegyverkezve egy machete-tal (ez egy nagy, úgy háromnegyed méter hosszú és rövid nyéllel) s egy hosszú, nehéz fapóznával, követett.

Ez alatt már Don francisko boltja előtt kiabált s ide-oda lökdösődő férfiak és asszonyok tömege gyült össze, de egy sem mert közülük bemenni.

— Placa! — kiáltott José la Crouer és az elsöket félrelökte.

Gyorsan helyet engedtek neki mindnyájan és arcukon a kíváncsiság látszott, mert egy érdekes jelenetet vártak, melynek érdekességét még fokozta, hogy a bátornak és retenthetetlennek ismert peon működik közre.

— Ai Caramba! Ez olyan állat, a mit az ember nem talál mindennap — szólt José la Cruz csodálkozva és egész a kigyó mellé lépett.

Erre a kigyó fejével előre kapott, s ő gyorsan visszaugrott, mialatt a nép az ajtó előtt kiabált és lármozott.

— Van bátorsága, — mondá mosolyogva,

mialatt ingujját felgyűrte, — de elfogja csakhamar veszteni. — Itt van, sennores, vegyék ezt a póznát és ha hármat számolok, lökjék teljes erejükből a sarokba, a hol az állat van, — szól barátomhoz és hozzám; az a tudat, hogy sokkal többet tapasztalt már, mint mi, szavainak biztos parancsoló hangot adott. A többit csak hagyják én reám.

— C'est une situation très dangeureux! — sutogá Don Francisko.

José la Cruzban bátran megbizhatunk, — feleltem, anélkül, hogy tulajdonképpen tudtam volna, hogy miképpen fogja kikerülni a kigyó támadását, mely okvetlenül ellenünk irányul, ha a pózna eltalálja a kigyót.

— Készen vagytok, sennores? — kérdé a peon és mögém állott.

Igenlőleg intettünk.

— Bueno; tehát előre és jól czélozni!

Lassan-lassan közeledtünk a kigyóhoz, mely most már nyugtalankodni kezdett.

— Gyorsan, sennores! Munkához, mielőtt a bestia elmenekülne. — kiáltott hevesen José la Cruz.

A nép szótlanul állt.

Felemeltük a rudat.

— Uno dos tres, — számolt a peon és a háromnál odalöktük.

Sziszegve felpattant a kigyó a sarokból és a mint előre gondoltam, ránk támadott, de erőtellenül és ernyedten lecsuszott hosszú teste a polezról lábaink elé. José la Cruz lecsapta fejét machetejének egy jól czélzott ütésével.

Most a nép hangos örömrivalgással a boltba tódult, de rögtön megint kimenekült, mert a kigyó teste kanyarogni és görbülni kezdett.

A peon ezt megfogta és kihurcolta az ajtó elé, a hol becsmérően a kövezetre dobta. Aztán elővette a kigyó fejét és kinyitotta iszonyú nagy száját.

— Caramba! Ez az állat szép nagy darabot tudhatott egyszerre bekapni, — mondá nevetve és a fejet egy csoport asszony felé tartotta, kik visitva szétszaladtak.

— Három méter huszonegy centiméter fej nélkül. — mondá csodálkozva Don Francisko, ki a kigyót néhány ember segítségével megmérte.

— A Dios mio! — kiáltotta fel egy barna fiatal ember a csoportból. — Fogadni mernék, hogy ez ugyanaz a kigyó, mint a melyiket Don Emilio számára hoztam és mely ma éjjel Curiarámnak (egy kivájt fatörzsből készült csanak) egyik szekrényéből kiszökött.

Don Emiló — U. Emil! Most jutott csak megint eszembe barátom, kit oly szomorú han-

gulatban találtam. — Hé Rosairo! fordultam egyikéhez a körül álló embereknek. — Szaladj el Don Emiliához és mond meg neki, hogy mégis van kilátás arra, hogy gyűjteményét gyarapítsa azon ritka állattal, melyett már elvesztettek hitt.

De nem kellett kívánságomat teljesíteni. Már ott jött Emil barátom, lihegve és kalap nélkül. Egy fiu legyőzte kíváncsiságát, hogy meglássa a harez kimenetelét és abban a reményben, hogy kap egynehány realt (1 real - 29 fillér), tudatta vele a Don Francisko boltjában történt dolgokat.

— Itt van! — kiáltott feléje a kigyó előbbi tulajdonosa. — Tuloztam-e? Igaz-e a mit mondtam? De, Don Emilió, adja meg, a mit ígért, ugy-e? Hogy hallott, arról nem tehetek.

Örömtől ragyogó arczzal lépett U. Emil a kigyó mellé, melynek teste még mindig rezgett kissé, s mialatt homlokáról letörölte az izzadságot. — Ez igazán rendkívül nagy állat! — szólt örömmel, aztán megvizsgálta a kigyó fejét és testét, a hol ezt elvágták. — Hm, hm! A vágás éppen a csigolyák közt ment át és mivel nekem leginkább csak a bőrre és a csontvázra van szükségem, nem tesz semmit. Bizony, csak nézzétek meg jól emberek! Megérdemli nevét: óriási kigyó. Boa constrictor, azok a hitvány jószágok, melyeket eddig hoztatok, nyomorult férgek ezzel szemben. — Magával, Celestino Rojas, ma délben számolok, — szólt a halászhoz, ki bizony megijedt, hogy ilyen körülmények között elmarad a várt jutalom. — Meg lesz elégedve — Aztán Don Franciskóval és velem tiltakozásunk ellenére, kezét szorított, őszinte köszönetének adva kifejezést. — De nem maradhatok tovább itt, — folytatta hevesen. — A jó hírnél mindent rendetlenségben hagytam az üzletben.

Az a fiu, a ki őt idehivta, akart segíteni neki a kigyó hazavitelében, de ő mintegy megbotránkozva visszautasította, azonban egy csengő pénzdarabbal csakhamar felvidította a fiu arcát. Miután pedig a kigyó holttestét vállára vetette s fejét jobb kezébe vette, a sűrű néptömeg ujjongása közben haza sietett dolgozni.

Hangosan beszélve és össze-vissza kiabálva szétszóródott a néptömeg, míg az elzászi José la Cruznak segítségért egy új kalapot ígért, mire a peon mosolyogva meghajította magát s azon ígrettel távozott, hogy mindig rendelkezésünkre fog állani.

Én is elbucsuztam Don Franciskótól.

— Parbleu! — szólt mosolyogva. Bizony örülök, hogy ma éjjel tiendámban senki más nem járt mint ez a ritka betörő.

Némethől fordította Körösy Pál.

Az állatok világából.

Ha a vakáció napjai közül egyet a szép természet vizsgálására fordítunk, nem kerülheti el figyelmünket, az állatok ezreinek nyüzsgő serege. Bámulattal nézzük a tarka lepkek kifogyhatatlan táborát, mely csapongva száll virágról-virágra. Lábaink gyökeret vernek a csodálkozástól, hogy egyik vagy másik oly mohó étvágygyal fogyasztja a gyöngye leveleket, a zsenge füvet; megvan győződve, azt hiszem, hogy a szép természet mindezt az ő számára teremtette. A véletlenül felrugott kő alatt a legsajátságosabb állatokat pillantjuk meg, melyek közül némelyik alkalmas időre vár, hogy a kiszemelt zsákmányra rohanhasson. S még észre se vennők azt a kis teremtet, a mohót, ha nem látnók, hogy ezer meg ezer zsákmányt váró állatkának nyújt alkalmas lakhelyt. Csakhamar megragadja figyelmünket, egy korhadó-félben álló tölgy, mely egy középkori bölénylakta tölgyerdőből maradt meg diszpéldányul, hogy a fejedelmek, hercegek által rendezett vadászatokról beszéljen hirvivőként az utókor-nak. Finom fapor van alatta, melyben számtalan pondrót, kukacot láthatunk. A fa törzséről felbillent kéreg alatt kisebb nagyobb al-czákat pillantunk meg. Mint egy labirintus tünik szemünkbe a sok, a fát összevissza járt menet, melyekben gyorsan tovasiető szű-félék szorgalmatoskodnak. Nem kerüli el figyelmünket az a kis halom, mely fű és szalma szálakkal oly ügyesen van átszöve, oly szépen van vegyülve, mintha művészi kéz rakta volna össze s ha figyelmesen megvizsgáljuk, azt látjuk, hogy az nem egyéb, mint egy nyüzsgő hangyasereg örökös lakhelye. Bámulatra ragad soha meg nem szünő munkájok; egyik tisztítja a lakást, másik szaporítja az éléstárt, a harmadik vigyáz, a negyedik és a többi, mivel tudja mit csinál, de bizonyítja munkásságokat az, hogy mindenik dologhoz lát. Kíváncsin kérdezzük magunktól, mit csinál az a sok hangya? ki tudja minő körülmények között ide került meggyfán. Most vesszük csak észre, hogy megérett már messze pirosló gyümölcse. Figyelmesen vizsgáljuk meg s meggyőződhetünk, hogy a meggyzemekben összegyűlt édes nedvet szüresölgetik. Nem messze egy kis tó; menjünk közelébe. Csik bogár és csiborfelék szállanak fel és alá, potrohukat a vízszínen kidugják, azt hinnők, hogy a víz fenekén hideg van s a nap sugárira sütkérezni jöttek. Az éles megfigyelés kideríti, hogy ezek potrohu-kon lélegzenek. Fenn a levegőben hatalmas

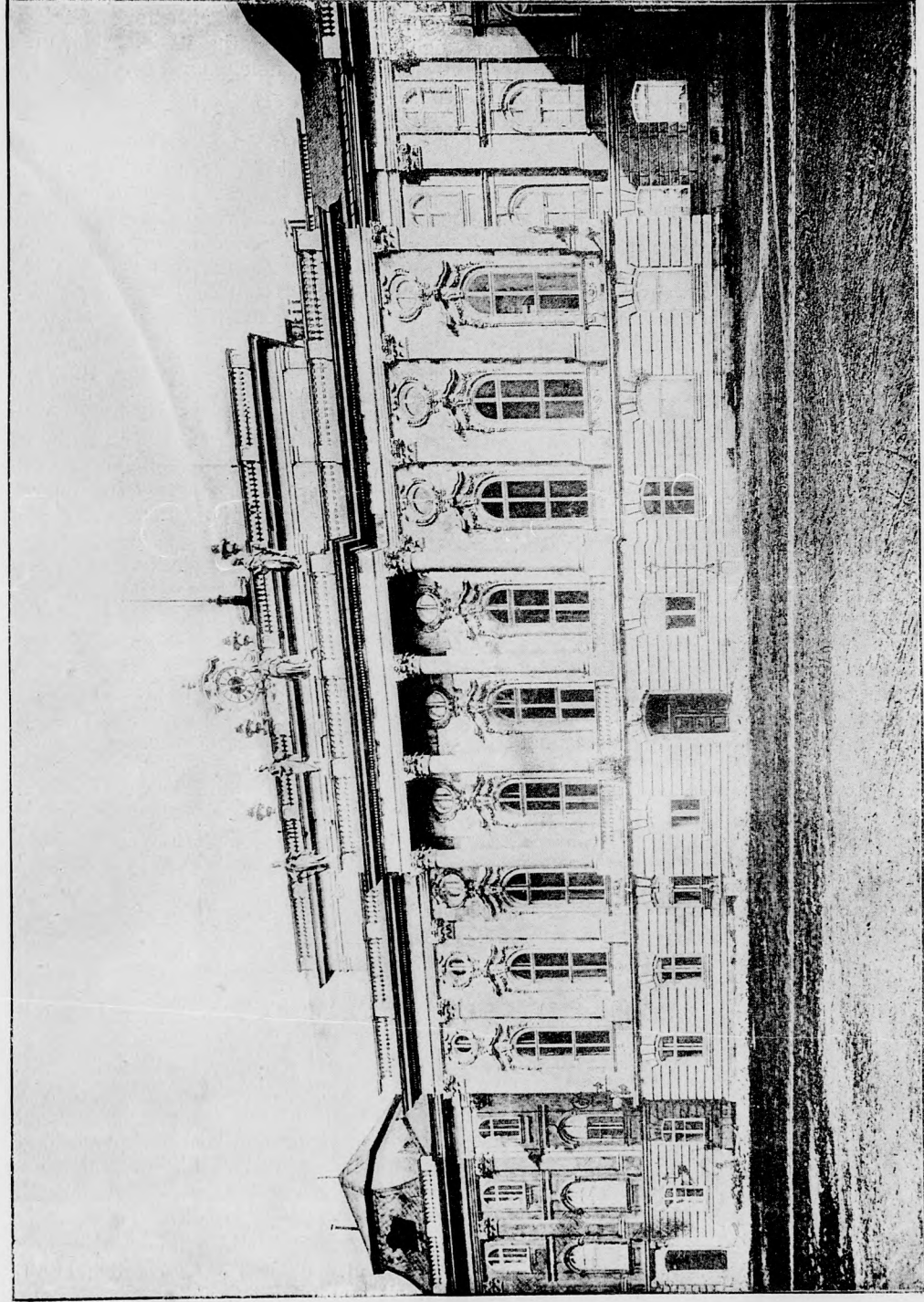
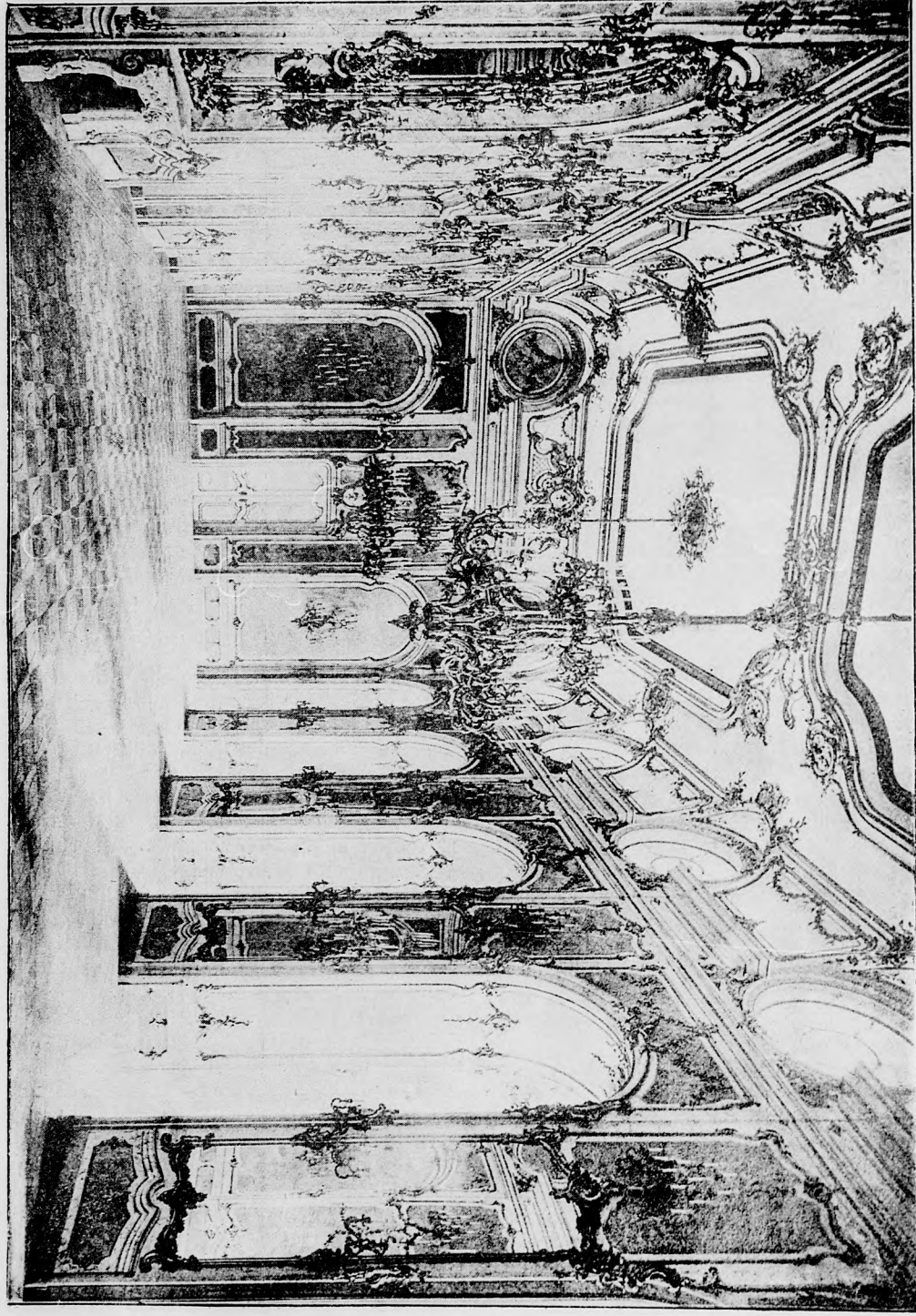
sas lebeg s most tartja szemléljét a közelben legelő juhnyáj felett. A pásztor éber szemmel nézi, két, vagy kitudja hány év óta nem használt fegyverét a sebesszárnnyu ellenségére emeli, biztosan lelőné, ha volna a puskában töltés. Nem gondol a sassal, a hosszulábu golya, a nap már legmagasabb pontja felé jár s béka kell ebédre. Miért ütötte fejét hirtelen a vízbe? Nem látod, hogy egy hatalmas békát emelt fel; mondhatja egy hátunk megett álló egyén. Nem indítja meg a béka siránkozó hangja, ezt a kedves falatot tán még félvilágért sem adja. Térjünk vissza a sashoz, már árnvéka is rettegéssel tölti el a cserje vig dalosait s ha meglátják, hogy az éleskarmu alabb száll, megszünik a díjnélküli helyzene s mindenik gondosan buvhelyét kutatja.

Az országot mellett legelész a csorda, s a bömbölő fejedelem most is mint rendesen eget, földet rázó bögését hallatja.

Miféle madarak azok? és miért járnak mindig a nyáj körül? Seregélyek azok, az egész csordával bizalmasan állnak, némelyik még a marhák hátára, fejére is rászál. Ha szólni tudnának ezen szarvas marhák, örömeiket fejeznék ki azok megjötte felett, mert kisebb-nagyobb fájdalomtól szabadulnak meg általuk. A marhabögöly (Hypoderma bovis) petéit szedegetik, e kedves barátok, szorgalmasan hátukról. Ezt a nagy szarvasbogarat talán nem kerüli el figyelmünk. Vegyük fel, rovargyűjteményünk egy szép példánnyal szaporodik. De mik ezek az apró rovarok rajta? Nem egyebek, mint élődek, tetvek.

Előttünk egy golya neki futamodik, s úgy szeli a léget. Egy fűszálon cserebogarat pillantunk meg. Miért mozgatja potrohát? Repülni szándékszik, fuvó gyanánt szolgál potroha, kicsiny testét levegővel tölti meg s két-három másodperc mulva ránk se nézve sebesen tova száll. Sajnálattal nézünk ama, társaitól messze elmaradt juhra; mily szorgalmasan akarná szedegetni lábait, minden erejét összeszedve akarna sietni a nyáj után s nézd csak össze-esik lerogyva, most újra lélekzetet vesz, s nyomban elhomályosul szeme fénye. Mi okozta pusztulását? A májmétey (Dystoma hepaticum,) mely máját, gyomrát és epéjét elárasztotta támadó sergével s a szegény juh végre, nagy nehezen ugyan, de mégis hódolt. Hazafelé térve, egy zöldharkályt vesszünk észre, nyelvét villámgyorsan veti ki és huzza be. Mit csinál? Kérdezzük egymástól. Az egyik közülünk magának kéri a szót, s ily magyarázatot hallunk:

Az új trónterem. — Tervezte Hanszmann Alajos.

Az új trónterem homlokzata. — Tervezte Steindl Imre.

A harkály nyelve megszarosodott, igen hosszú s hegyben végződik, nyelvén hátrafelé álló szaru horgoskák, fogacsok vannak, a fákon élő rovarokat, pondrókat és álezárkat nyelvére felszurva huzza ki a fa kérge alul s a fogacsok megakadályozzák a zsákmány elillanását. Tovább sietünk, haladásra készletet a leáldozó nap s egyszer csak megtestesülve látjuk amaz Aesopusi mesét »Erősebb vagyok.« A cserje vad bogán daloló csalogányt az ülü támadja meg, erre a sas csap le s mindhárom hatalmába keríti a szalonka lövésre ide-ide-ide vadász.

Lement a nap. A virágok mézes keblén dözsölő pillangók, méhek és hangyák kis családi körükbe térnek vissza. A levegőben kerengő szárnyasok biztos lakhelyükbe nyugosznak el, csak a baglyok uhogása teszi félőse az estét. A tóban nem járnak, kelnek a vízi bogarak ezernyi családjai; nem fürdőznek ide s tova uszkálva, egy gyökér vagy egy falevél oltalmára bizzák magukat.

A tó színén nem látjuk már kényők, kedvők szerint ide oda lebegő, ragyogó szárnyu szitakötőket. Az arany szemű levelészek óvatosan huzzák meg magukat egy ág, vagy egy levél alatt. Nem láthatjuk már a bársony ruhás pillangókat szerelemittasan csapongva szállani virágról virágra. Eljött az est. A füvek rengetegében zeng a szerenád. A mező csendjében, mintha az angyalok bűvös-bájos harmoniáját hallanók. Fejük felett a varjak repülnek, bús kárrogással, rendetlen csapatban. Fenn a felhők magasában panaszosan kiáltó darvak hatják a léget, szabályos menetben.

Megragadja tekintetünket, mintegy festőies látványt nyújt, a hegy közül kellemesen elő

csörgő patak, mely mellett szép sorjában áll a csorda, a nap tikkasztó heve által okozott, égő szomjuságát oltja, itt is, mint mindenütt, a bömbölő fejedelem az első.

Szép, igazán szép a naplemente, mert nyugodtan nézhetjük, érdeknélküli szemlélői lehetünk. Gyengén áttetsző fátyolba burkolt nőként tűnik fel a táj, a gyenge hold fényben a körvonalak, az idomok összefolynak, a természet szépségét csak sejtjük, bizony a mystikus érzések birodalma holdfényes éjj. E kirándulás után úgy érzem magamat, mint azon színielőadás után, mikor a magyar színirodalom legdicsőbb remekét, a »Bánk Bánt« adják, nem jól mondtam, mert a színház csak bizonyos órában áll rendelkezésünkre s akkor is csak annak, kinek anyagilag módjában áll e lélek nemesítő forrásokat felkeresni. A természet ajtóit mindnyájunk előtt mindenkor nyitva állanak. A körülöttünk elterülő nagy természet minden pillanatban ingyen kész szépségeit feltárni bármelyikünk előtt. Ha egy fáradságos év, vagy szorgalomszak alatt elfáradtunk a nyomtatott könyvek olvasásában, zárandokoljunk a szabad természet virágos réjtjére, a zöld lombok erdőjébe, hol lelkünk, szívünk, testünk egyaránt felifjul, ujja születik. A természet is könyv, egy óriási nagy könyv tele irva szebbnél-szebb, igazabbnál igazabb eszmékkel. Tanuljuk meg olvasni rejtélyes, de a szemet soha sem rontó csodálatos betűit! Tanuljuk s értsük meg a természet nagy könyvének nyelvét is s akkor úgy gondolom, egészségesebbek és boldogabbak leszünk.

Becssek Imre.

Pályázati hirdetés.

A fiumei m. kir. Tengerészeti Akadémiával kapcsolatban felállított állami internátusban az 1896—97. tanév kezdetén betöltendő helyekre.

Általános tudnivalók.

A kereskedelemügyi m. kir. Miniszter rendelkezése alatt álló m. kir. Tengerészeti Akadémia czélja a kereskedelmi tengerészeti pályára készülő ifjaknak szakszerű elméleti és gyakorlati oktatást nyújtani.

Az intézet tanfolyama 3 évre terjed és tanulva jelenleg az olasz.

A tanév szeptember hó 1-én kezdődik és június hó 30-án végződik.

Az Akadémiával kapcsolatban ugyancsak a kereskedelemügyi m. kir. Miniszter rendelkezése alatt állami internátus áll fenn, melynek növendékei tanulmányaikat az akadémia löbbi növendékeivel együtt végzik.

Az internátus külön feladata, szeretetteljes vezetéssel s oktatással a növendékekbe tiszta és főkeltet gondolkozást, vallásos érületet, a haza és trón iránt való odaadó hűséget, jövő pályájuk iránti szeretetet, és azon tulajdonságokat oltani, melyeket művelt tengerésztől elvárni le-

het; továbbá a növendékeknek a valódi önérzet és művelt magaviseletet, ugymint a velök egy pályán levőkhez való ragaszkodási szellemet fejleszteni.

Az internátus növendékei a mellett, hogy az akadémiában kivétel nélkül ingyenes oktatást nyernek, ruházatot (ingenyruhát) is beleértve, teljes ellátásban részesülnek

Az egyelőre rendszeresített 20 helyből a jövő 1896—97. tanévben előreláthatólag:

- 4 ingyenes,
- 2 fél ingyenes,
- 1 fizető hely lesz betöltendő.

Az ingyenes helyre felvett növendékek ellátása egészen állami költségen történik, a fél-ingyenes helyre fölvevett növendékek évi 200 ft. és a fizető helyre fölvevett növendékek évi 400 ft. ellátási átalányt tartoznak fizetni.

Az internátusba rendszerint az akadémia I-ső osztályába lépő növendékek vétetnek fel.

Az ingyenes vagy fél-ingyenes helyre felvett növendékek kötelesek a m. kir. Tengerészeti Akadémia elvégzésétől számított öt éven át kereskedelmi hajón alkalmazá váltalni és szolgálni.

Fölvételi feltételek.

- a) A betöltött 14-ik, de meg nem haladott 16-ik életév;
- b) a gimnázium, reáliskola, az 1868. XXXVIII. t. c. rendelkezéseinek megfelelően szervezett polgári iskola IV-ik osztályának sikerrel való elvégzése;
- c) a m. kir. Tengerészeti Akadémia felvételi vizsgálatának sikeres letétele;
- d) a tengerészeti pályára való testi alkalmasság;
- e) a magyar honosság;
- f) a magyar nyelv ismerete, nem magyar ajkúaknál abból legalább oly előkészültség, mely ezen nyelvnek további tanulmányozása mellett sikeres elsajátításra enged következtetni;
- g) a kifogástalan előélet.

A folyamodványok benyújtása és felszerelése.

A szabályszerűen bélyegzett folyamodványok ingyenes és fél-ingyenes helyekért a kereskedelemügyi m. kir. Miniszterhez, fizető helyekért ellenben a m. kir. Tengerészeti Hatósághoz

intézendők, de legkésőbbben folyó évi július hó 5-ig a m. kir. Tengerészeti Akadémia igazgatóságához nyújtandók be.

A folyamodványokhoz a következő szabályszerűen bélyegzett okmányok eredetiben vagy hiteles másolatban csatolandók:

- a) keresztlevél;
- b) honossági bizonyítvány;
- c) a végzett tanulmányokról szóló összes bizonyítványok, vagy legalább a végzett utolsó osztály bizonyítványa;
- d) a tengerészeti pályára való testi alkalmasságot és színmegkülönböztetési képességet igazoló hatósági orvosi bizonyítvány;
- e) a második védhímlo oltást igazoló bizonyítvány;
- f) az ingyenes és fél-ingyenes helyekre folyamodóknál vagyontalansági bizonyítvány.

A felvételi vizsgálat.

A felvételre pályázók az internátusba csak is abban az esetben vétetnek fel, ha a felvételi vizsgálatot a m. kir. Tengerészeti Akadémia I-ső osztályába sikerrel leteszik.

A felvételi vizsgálat tárgyait képezik:

- 1. a magyar vagy olasz nyelv;
- 2. a földrajz;
- 3. a közönséges és betűszámant;
- 4. a mértan és mértani rajz.

A felvételi vizsgálaton a pályázó kimutatni köteles, hogy ezen tantárgyakban bezárólag a közép iskolák negyedik osztályáig előadott tananyagot ismeri és az abban megfelelő jártassággal bír.

A felvételi vizsgálat — a szerint a mint a a pályázó a magyar vagy az olasz nyelvből kívánja kimutatni ismereteit — magyar vagy olasz nyelven teendő le.

A felvételi vizsgálaton megkívánt ismereteket részletesen feltüntető programot a m. kir. Tengerészeti Akadémia igazgatósága kívánatra megküldi.

A felvételi vizsgálatok Fiumében a m. kir. Tengerészeti Akadémia tanári testületének vizsgáló bizottsága előtt teendők le, miért is azon pályázók, kik benyújtott okmányaik alapján az esetleges felvételekre alkalmasnak látszanak és erről megfelelőleg értesítetnek, szeptember hó 1-én az igazgatóságnál jelentkezni tartoznak.

A m. kir. Tengerészeti Hatóság.

R Á K Ó C Z I.

I.

Gótivü templom csöndes csarnokában,
A melyet napsugár föl nem keres,
Fájdalmas Istenanyja zsámolyánál
Imádkozik egy ifjú szerzetes.

S mig ajka önfeledve mond imákat,
A melyek hangja szivből nem fakad:
Képzelve szárnyán messze elkalandoz,
Keresve szebb időket, multakat.

A gyermekkor világa áll előtte,
Nyiló virágon ifjú napsugár,
Virág között mosolygó rózsaaarczezal
A gyermek pillangót keresve jár.

Előtte bókoló kalászi róna,
Mögötte bércz, a melynek oldalán
Arany borág int s lelke összerezdül.
«E bércz, e róna, volt az én hazám.»

Hazám!... e szóra szive, mint a bimbó
Imát lehelve nyíl az ég felé.
Hazám!... e szóra vérző Istenanyja
Könyázott szemeit ráemelé.

»Tekintsd e hét tört, mely szivembe vágva,
Tekintsd ölemben Isten holt fiát,
Megostorozva, vérben meggyalázva
S eszedbe jusson porba hult hazád!

Nézz könyeimre s jusson majd eszedbe,
Kiért szivednek vérét ontanád,
Kinek fájdalma rokon az enyémmel:
Jusson eszedbe tört szivü anyád!»

S az ifju szerzetes fölkel remegve.
Sápadt ajkán az ima megfagyott.
«Bocsásd meg, oh fájdalmas Istenanyja,
Hogy őseimhez méltó nem vagyok.

De add kezembe azt az éles kardot,
A mely szived, szivünket verte át,
S én visszasujtom árulónk szivébe,
Megboszulom anyámat s a hazát!

El innen, el! ez óriás boltiv sulya
Szivemre hull, ha rájok gondolok,
El innen, el!»... s az Isten anyja képe,
Könyjén át, megvigasztva mosolyog.

II.

Ércztárogatók hadi éneke szól
Trencsén lobogóteli halmairól.

Föld reng, ha kilobban egy ágyútorok,
Kelnek dübörögve a harczi sorok.

Villongva, kerengve a bérczek alatt
Rákóczi vezér deli serge halad,

Fénzes sisakkal az ellen amott.
Tört ágyúk a völgyben, ezernyi halott.

S hogy összerobognak a büszke hadak,
Vérrel dagad és foly a völgyi patak.

S a vérfolyam átka az égre kiált!
S az ég derüjére sötét ború szállt.

S már győzni remél a magyar. Diadal!
Háromszinü nemzeti zászláival.

Már szól pihenőre a tárogató,
Már végre leróva a véres adó.

S im uj sereg, uj csata kél
S Rákóczira zúg! fel ujlva, ki él!

Itt jön, ki elárul, az esküszegő.
Rákóczit eladta a hitlen! ez ő!

S minden seb, a melyet e harczi keze vág,
Kétszerte sajog s föl az égre kiált...

Rákóczi leverve; futó hada száll,
S ő ott marad a csata romjainál.

S az éji homályba futó seregek
Gyász tárogatója zokogva zeneg.

S még zúgja panaszszal a bérczfokon át
Rákóczi dicső, hadi, büszke dalát...

III.

Merre zúgó Márványtenger habja
Hótajte-át parti szirtre csapja,
Kék olajfak halványszürke árnya
Ráborul egy számüzött lakára.

Holdas éjjel. Minden olyan néma.
Csak habok moraja zendül néha.
Karesú pálmák álmadozva néznek
Kék ködébe csillagteljes égnek.

Számüzött lakának pislá mecse
Fel-fellobban. Nem nyugodhat még se?
Majd pihenhet ott lenn... nemsokára...
Nem derül rá több hajnal sugára.

Kis szobában bujdosók csapatja
Számüzött vezér álmát virrasztja
Oh nehéz és hosszú volt ez álom!
Folytatása lesz a túlvilágon.

Felriad... «Csatára! itt az óra!
Harczi kürt riadjon támadóra!...
Halljátok Rákóczi indulóját?!...»
Künn habok a partot ostromolják.

Ágy fejénél Istenanyja képe;
Tör van ütve vérező szivébe.
Könyborított bús szemekkel nézi,
Mint zokognak Magyarhon vitézi.

Sirva néz a gyászos haldoklóra.
«Jöszte, jó vitézem! itt az óra,
Jöszte velem egy szabad világba.
Jöjj! arany kapuja, nézd kitarva!

Ott az ösök csillagos körében
Trónülésed elfoglalva fényben,
Ujra látod, úgy, mint egykor láttad,
Nagy s szabadnak édes szép hazádat!»

Kiderül a haidoklónak arcza,
Csillapulván szörnyü lelki harcza,
S megtörő szemével ott a képen:
«Oh vezess!» ezt súgja véglehében.

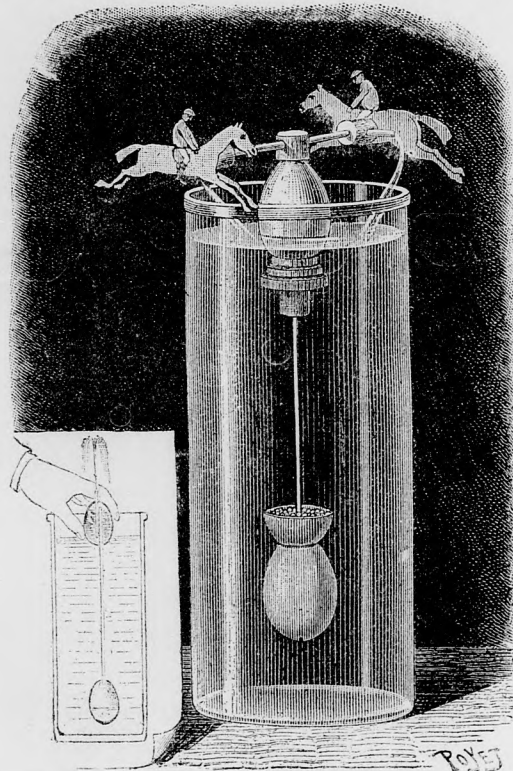
... Künn a tenger dörgő habesapása
Zúg, mik ép egy nemzet zokogása,
S mig a szirtre dördül: mintha benne
Hős Rákóczi indulója zengne!

Váradi Antal.

Fizikai kísérlet.

Kettős a czim, kettős a rajz, de a kísérlet és mutatvány voltaképen egy. Lényegét a baloldali, kisebbik ábra mutatja be s ezt arra használhatjuk föl, hogy a társaságot csodával lepjük meg: vízzel megtöltött edényből borsugárt varázsolunk elő. — A ki kételkedik megkóstolhatja.

Végy két üres tojáshejt és furj mindegyiknek mind a két végén egy-egy kis lyukat. Megjegyezzm, hogy e célra sokkal jobb a ludtojás,

Borsugár a vízből és czirkusz a viztartóban.

mert nagyobb is, erősebb is. A két tojást kapcsold egymáshoz egy körülbelül 25 centiméter hosszú, erőcs, vastag szalmaszállal, mely a felső tojásán, belől, majnem egészen végig nyuljon, az alsónak azonban csak a hegyibe legyen beillesztve. Egy másik megfelelően, kurtácska szalmaszálat a felső tojásba a felső nyíláson át majdnem, de mégsem egészen, a fenekéig tolsz be s ennek a szalmaszálnak a vége fönt egy-két centiméternyire kimered a szabadba. Az egyes kapcsolatokot viasszal szilárdul és légmentesen illeszted össze, így biztosítva azt is, hogy a szalmaszálak épp a szükséges mértékig nyuljanak a tojások belsejébe.

Az alsó tojás alsó nyílása, mely félcenzi-méter széles legyen, nyitva marad.

Megelőzőleg a felső tojást megtöltöd vörösborral (persze titokban, hogy meglepetés legyen) és az egész kis szerkezetet lemerited vízzel teli edénybe. A víz benyomul az alsó tojás nyitva hagyott lyukaeskáján és összenyomja az az ott levő levegőt. A sűrített levegő a szalmaszálon át a felső tojásba nyomul és nyomásával kiszökkenti onnan a bort a kurta szalmaszálon át. A borsugár annál magasabbra fog szökkenni, minél hosszabb a két tojás közti szalmaszál és minél mélyebb a viztartó edény.

Ez az alap-kísérlet. Ennek segélyével mulató-ságos játékszerzt állíthatunk össze.

A csövecskére, melyből fent a folyadék ki, szökken, egy kis mozgó, forgó szerkezetet erősítünk, még pedig egy parafadugót, melybe három lyukat furtunk: egyet közepén alulról s ebbe szökken be a folyadék a csövecskéből, kettőt pedig oldalról a középső lyukhoz, hogy a folyadék ezekben áradjon. Ez oldalnyílásokba kurta csövecskéket — szalmaszálcákákat — illesztünk, ezekre ismét derékszögben átfurt kis dugót s ez utóbbinak oldalnyílásába még kisebb, befelé hajlított csövecskét, hogy a víz a medenczébe csorogjon ki.

Kész lévén az egész szerkezet, fölfordítjuk és az alsó (most fölül levő) tojás nyitva hagyott lyukaeskájába vizet töltünk mindaddig míg a víz a kis csövecskéken csorogni nem kezd. Ez jele, hogy a másik tojás megtelt vízzel. Most visszafordítjuk és gyorsan vízbe meritjük az egész szerkezetet. Hogy kézzel ne kelljen ott tartani, a felső tojás alá nagy parafadugót illesztünk, az alsónak a tetejére pedig fél tojáshejt, melyet söréttel rakunk tele. Ily módon a szerkezet függélyesen fog a vízben lebegni. A medenceze vize benyomul az alsó tojásba, ebből fölhajtja a levőt a felsőbe, honnan viszont a levegő kinyomja a vizet a kis csövecskéken át, melyek e közben a középső dugóval és a rájuk ragasztott figurákkal együtt a víz nyomásának hatása alatt forogni fognak.

A víz kiáramlása bizonyos idő múlva megszűnik s a szerkezet megáll. Hogy újra megindítsuk, kiemeljük és fölfordítjuk, mialatt ujjunkkal az alsó tojás nyitlyukaeskáját elzarva tartjuk és persze arról is gondoskodunk, hogy a sörétt-nehezék ki ne szóródjék. A víz, mely a levegő elfogytával az alsó tojásban meggyült, ekkép a felső tojásba folyik; aztán elveszszük ujjunkat a lyukaeskáról, az alsó tojás megtelik levegővel s a szerkezet, ha visszafordítottuk és újra behelyeztük a vízbe, újra működni fog.

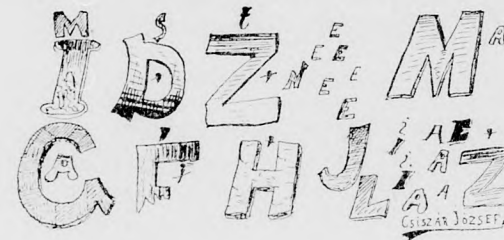
HUSVÉTI FELADATOK.

1. Számítási kérdés.

1. Két vasgyár egy év alatt 410 frtjával számítva 16000 mázsa vasat adott el. Ha az egyik 615 frttal többet vett be, mint a másik, kérdés: mennyit adtak el egyenként?

2. Két háromszögnek egyenlő területe van. Az elsőben az alap egyenlő a magassággal; a másodikban az alapvonal 4 m.-rel rövidebb, a magasság pedig 5 m.-rel hosszabb, mint az elsőben. Meghatározandók a háromszögek.

2. Betű-rejtvény.

3. Edény-rejtvény.

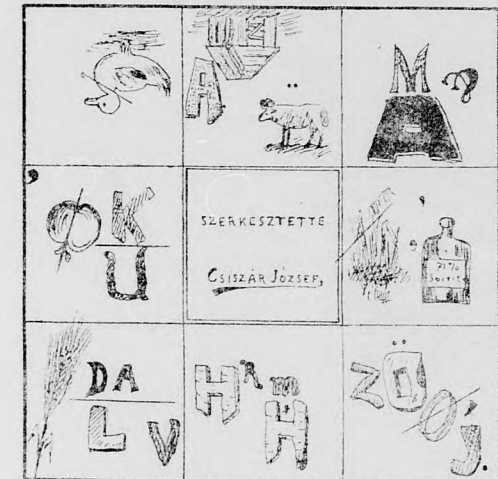
Edény a Renaissance-korból. Francia (?) felirattal.

4. Képrejtvény.

(Megfejtendő lóugrás szerint)

Kiindulás , jelölve

5. Matáji számoló zsinór.

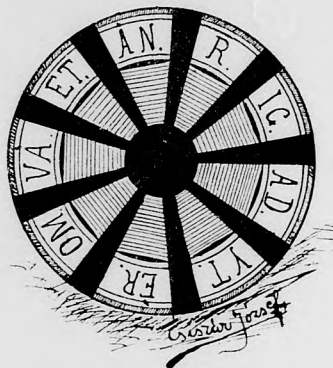

A világosabb kötelekben találhatók a betűk a-tól m-ig, a sötétebbeken n-től z-ig.

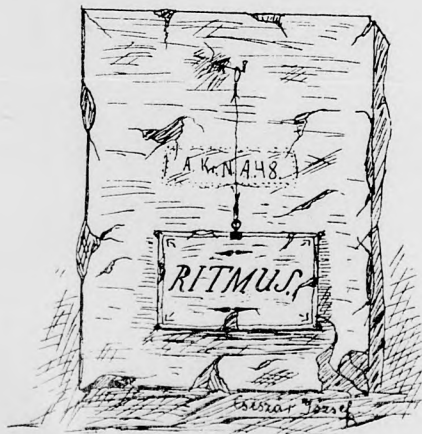
6. Képtalány.

7. Sugártalány.

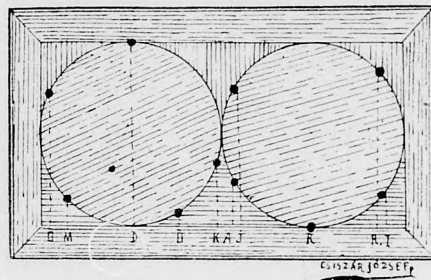
8. Régiség-lelet.

9. Számrejtvény.

11.	14.	15.	1.	Gyümölcs.
	10.	3.	12.	Számnév.
7.	5.	4.	16.	Női név.
13.	9.	8.	4.	Kutyafaj.
6.	1.	2.		Falu Somogy megyében.
1.	16.			Egy elbeszélés címe.

10. Tábla-rejtvény.

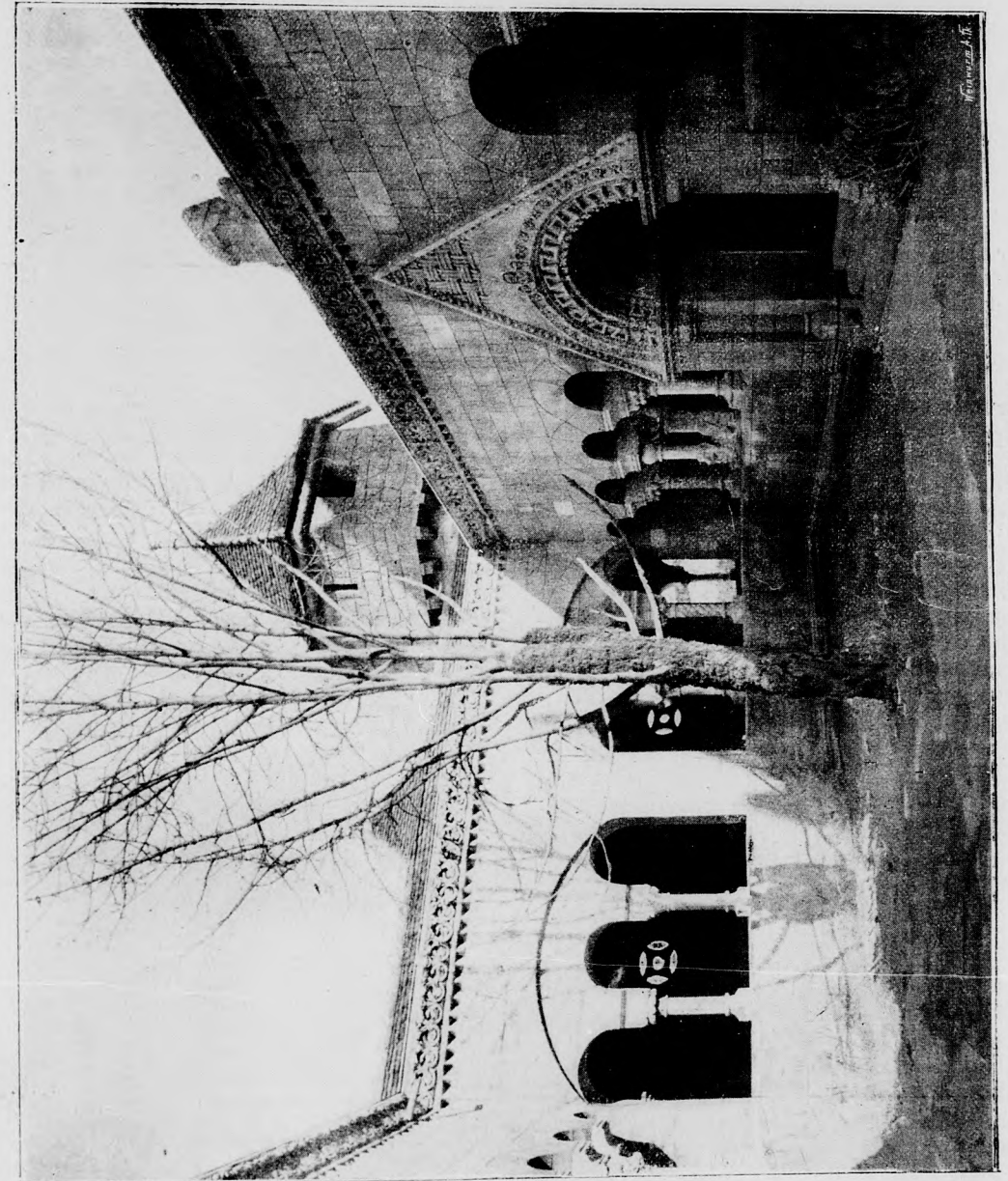
A 12. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:

Számítási kérdés:	g. szín.) x	19 szín (-)
	900	1240 ar. frt.
	100	125 ez. frt.
	90	1000 gr. szín.)
		x = 19.14.

Földrajzi kérdés: Boston, Massachusetts állam fővárosa. Itt született Franklin Benjamin. Itt ütött ki 1773-ban az angolok elleni függetlenségi harcz. Bostont «Amerika Áthéne»-jének nevezik. Történelmi kérdés: Saint-Cyr Lajos marquis. Természettudományi kérdés: Pohánka (Polygonum fagopyrum). Fizikai kérdés: Az égi testek rendszerét Kopernik állapította meg. A bolygók mozgásának kinematikai törvényeit Kepler, a nehézkedés elméletét Newton állította föl.

Helyesen megfejtették: Spitzer Zoltán, Kohn Béla, Hanzély László, Schnauffer Ferencz, Perl Jenő, Kovács János, Kvapil Jenő, Brüll Imre, Blaske Lajos, Hetvey Géza, Bakos Tivadar, Szóke Lajos, Hevér Tamás, Hill Lajos, Janita Ferencz, Jancsó József, Kálmán Lajos, Krasznay Péter, Krammer Antal, Kuthy Lajos, Konrád János, Kárpáti Dezső, Körösi Sándor, Laufer Ignác, Láng Elek, Lányi Ede, Makovszky Sándor, Markovits Lajos, Magyar Sándor, Morócz János, Nagy Boldizsár, Pesti Ferencz, Pártos Lajos, Pártényi János, Politzer Emil, Poller Lajos, Pintér János, Richa József, Rontai Béla, Répásy Géza, Rosenberg Árpád, Schwimmer Dezső, Skriván József, Spitzer Samu, Strumpf Lajos, Szabó Dezső, Szathmáry László, Tolnay Imre.

A kitűzött jutalmat Szabó Dezső nyerte el Miskolczon.

Az ezredéves kiállításról. — A román udvar.

Segíts magadon és megsegít az Isten.

zeptember 1-je volt. Csakugy hemzsegett a sok diák K... városka utcáin. Nem hiába! Nevezetes időpont ez ebben a kis városban, hol a nagy szünet alatt az utcáseprőkön meg egy-két gyümölcsöt áruló kofán kívül nem igen zavarja senki a csöndet. Bezzeg, mikor bevonulnak a tudomány apró meg nagyobb vitézei, visszatér a hagyományos jókedv, új élet támad mindenütt. Van öröm a szállásadóknál, hogy újra viszontláthatják a megszőkott régi arcokat s mintha a kereskedők arczára is derültebb vonásokat varázsolnának a régi vendégek. De a diák is jókedvvel parolázik ilyenkor; csupa szervusz meg alászolgája mindig és mindenütt. Nincs, miért búsulniok. Legfőlebb a honvágy bántja egyiket másikat, de a deákélet ezer meg ezer öröme háttérbe szoritja azt is.

Alig van ház, melynek ne jutott volna egy-két új lakója.

Csak a kálvária lejtőjén álló zsindeles kunyhóban nem jelentkezett senki. Pedig ott szivszorongva vártak 2—2 tanulóra; nagyon számítottak arra az egy-két fillérré.

Róza néni — így hívták az öreg anyókat, ki ott lakott — már egy hónappal ezelőtt ott járt a főreáliskola igazgatójánál, esedezve, hogy ajánlja az ő házat a szegényebb tanulóknak. Megígérte, hogy nagy gonddal és szeretettel ápolja a gyermekeket, hogy éjjel-nappal vigyáz rájuk, akár csak a szemefényére, sőt segíti tanulásukban, mert hiszen ő ért hozzá; három fiából urat nevelt már, ő tudja a módját. S az igazgató ur biztatta, hogy majd lesz rá gondja, majd ajánlja házat a szegényebb tanulóknak.

De hiába takarított Róza néni már egy hét óta, hiába rendezte be a kertre nyíló diákszobát minden töle kitelhető kényelemmel, nem jelentkezett senki. Még mindig egyedül van Bélával.

Ott ültek ketten a kis függő lámpa gyér világosságánál; nem beszéltek semmit, mind-egyiküknek volt foglalkozása. Róza néni fehérneműt varrt mérnökek kis Margitkájára, Béla meg, az ő egyetlen unokája, ragasztgatta, tisztogatta iskolakönyveit. Új könyvre nem telt már, régít kellett vennie. Tíz koronáért sze-

rezte meg az V. osztály összes könyveit s képzelhetni, hogy nem voltak valami jó karban. De az nem határozott nála, már a IV. osztályban is ilyenekből tanult és mégis első lett társai között. A milyen buzgón varr a nagymama, olyan igyekezettel radiroz az unoka. Nagyon össze-vissza firkalta ezeket a könyveket régi gazdájok; különösen a francia olvasókönyvet. Nem hiába rossz tanuló az a Czankó Pista, de meg is látszik tavali könyvein. Lám, ezzel a francia olvasókönyvvel mit csinál! A francia szöveg közé beírta a magyar fordítást. Bizonyosan úgy olvasta ki onnan, mikor felelt. Lelketlenség, gondolja magában Béla, így megcsalni a tanár urat, így kihasználni a francia nyelv fiatal tanárának jóhiszeműségét. Igaz, hogy csak elégséget kapott a francziából is, de ha ezt az eljárását csak sejtette volna is a tanár ur, bizonyosan megbuktatta volna.

— Mit gondolsz, nagymamácska, szólal meg Béla, megtartja Czankó Pista szavát? Te is hallottad, mikor megígérte, hogy az idén hozzánk jön lakni, hogy nálunk fog étkezni

két földijével együtt, a kik eddig a I... i reáliskolába jártak. Az egyik vele jár majd a VI. osztályba, a másik meg az én osztálytársam lesz.

— Adná az Isten, fiacskám, hogy ne esatlakozzam számításomban. Bizony ránk férne!

S mindketten tovább foglalatostkodtak megint. Béla az elszakadt lapok szélére kis papirszeleteket ragasztott a lisztből készült péppel s olyan öröme telt benne, mikor egy-egy ragasztás szépen sikerült. A nagymama pedig mér-

nökek Margitkájára varrta tovább a fehérneműt, mert hiába, tétlenül nem ülhet, Bélából is urat akar csinálni. A szemé ott van a varráson, keze ügyesen öltöget, de gondolatai a multban tévedeznek. Önkéntelenül is eszébe jut az az idő, mikor még mind a három fia iskolába járt, mikor még együtt declinalta velük a „mensa“-t s hála az égnek nem hiába. Mind a háromból urat faragott. A dombhát kis birtok ráment ugyan a neveltetésre, de nagyobb tőke, szellemi tőke lett belőle. Az egyik fia, Isten nyugasztalja meg, őrnagyig vitte fel a katonaságnál. Hej, olyan magyar huszár ritkítja párját, a milyen az volt! 1878-ban neki is el kellett mennie Boszniába s mindjárt az elején oltották ki életét a fellázadt bosnyákok.

Nagy ütközett lehetett az Maglai falunál, mikor a bosnyák felkelők lesbe csalták a délczeg huszárokat, mikor az ő őrnagy fia is elesett. Még hirmondója sem akadt, csak az a nagy levél, melyet az ezred parancsnokság küldött. A másik fia pedig, Béla atyja, híres ügyvéd volt, az egész környék ismerte és áldotta jó lelkét. Hány embert segített ki bajából! Olyan egyenes lelkű, nemes gondolkozású tősgyökeres magyar ember volt az. Még porában is áldja mindenki, a ki ismerte. Csak ne halt volna meg oly korán. Tíz évvel ezelőtt költözött már el az örök nyugalom honába. A harmadik fia, az is ur, az megél, hanem az megfélekedett, hogy anyja van, az hálátlan. De azért nem kíván neki Róza néni semmi rosszat, csak a szeméből permetező könyharmat mutatja, hogy mindig nagyon megfájdul a szíve, valahányszor eszébe jut ez az ő hálátlan fia.

Béla észrevette a nagymama könnyeit, nem kérdezte, mi baja tudta jól, hogy a mult emléke az ő könyeinek forrása. Nem is kísérlette meg a vigasztalást, de azért nem álhatta meg, hogy fel ne keltse merengéséből:

— Nagymama, tudod mit gondoltam, szolt nemes hévvel, miközben nagymamára szögezte reményt sugárzó kék szemét, én ezentul még szorgalmasabb leszek, még többet fogok tanulni, olvasok és írok, a mennyit csak megbírok egészségem veszélyeztetése nélkül. Olvastam már nem egy nagy férfuról, a ki szintén olyan szegény volt, mint én, a kinek szintén hiányzott a szülők segítő keze és mégis felküzdötte magát a magasba. Meglásd egy percnyi időmet sem fogom elpocsékolni. Hátha nem lesz belőlem közönséges ember, hátha olyan híres ember leszek mint . . .

— Mint apád, felelé rá a nagymama s jó-

ságos mosolylyal jutalmazta a nemes felbuzdulást. Igen mint apád, tette hozzá mégegyszer. Különben a magyar azt mondja: Légy derekabb apádnál! Úgyis csak az egy vágyam van még, hogy belőled ember legyen, azután . . .

— Azután, vágott közbe Béla, vigan élünk. Hej nagymamácska, te nem is tudod, «vágyaimnak sólyom szárnya támadt» mint Petőfi mondja, magasra törekszem.

Róza néni megint kiderült az arcza, a mult emléke már nem bántotta, a jelenre s unokájának biztató szép jövőjére gondolt s ki mondhatatlan örömmel szemlélte Bélát, a ki nagy ember akar lenni.

Van abban valami megható, mikor egy 14 éves ifjubar kigyullad a lelkesedés tüze, mikor szabad perzeiben a nagy férfiak életförténén elmélkedve hasonló dicső jövőt kíván magának és élénk képzelő tehetségével a nagy tettek magasztos légkörébe emelkedik. A minden nagy tettnek rugója a lelkesedés. A lelkesedés valamely szép dolog iránt vágyat támaszt bennünk a szép, a magasztos iránt; a vágyból ha soká tart, akarat fejlődik és ha valamit nagyon akarok elérni, ha csak lehetetlen, képtelen ábránd után nem kapkodunk, azt elérjük. Mert az erő: akarat.

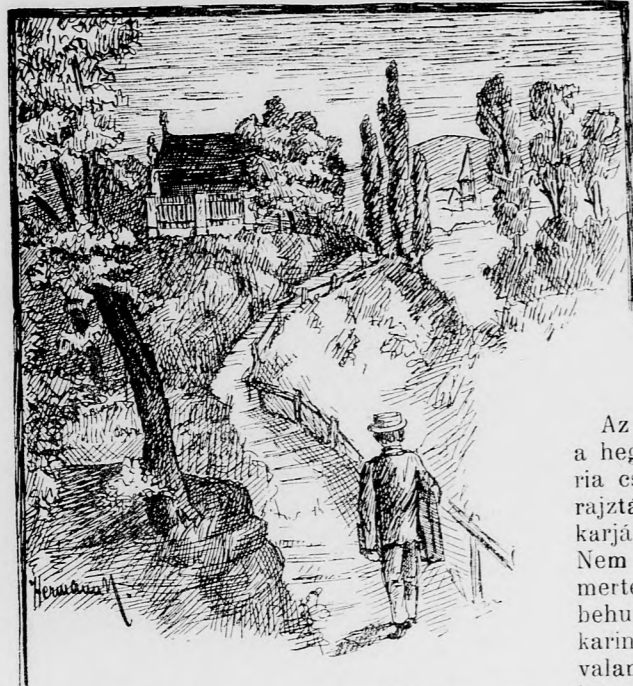
A kis lámpa lángja hirteienül nagyot lobbat, mintha el akart volna aludni és mintha az alvásra figyelmeztette volna a nagymamát és az unokát; pedig csak egy pille okozta a lobogást. Valószínűleg nagyon tetszett neki a nagy fény s azt hitte, melegedni lehet ott. Oda repült az üvegre, de a láng hősege megperzselt szarnyait és beleesett a lámpa üvegbe. A nagymama most önkéntelenül oda tekintett az egyformán ketyegő hosszú ingájú fali órára, melynek mindkét mutatója immár a tizenegyesen volt.

— Tizenegy óra lesz mindjárt, fiam, mondá a lámpára bámuló Bélának, menjünk aludni. Hátha holnap jobb napunk lesz!

Mindketten felkeltek az asztalkától, elrakosgatták holmijukat és miután elvégezték az imaszámolyon esti imádságukat, nyugodni tértek.

Az új lakótársak.

Gyönyörű őszi reggelre viradtak másnap. Mintha nem is a haldokló természet lett volna az, a mely ott ragyogott egész pompájában a város környékező hegyoldalokon, mintha a nap a kálváriával szemközt lévő keleti hegyormokról a májusi tündért köszöntötte volna meleg sugárkéveivel. Pedig a májusi tündér, a tavasz tündére, már régen elköltözött a déli vidékre, magával vivén az erdők, mezők tarka virágszőnyegét is, hogy ne kelljen ott a pusztá

földön járnia. Már a nyár érett kalászat is rég óta örli a molnár, az alma és körte is régen bent van már a szellős kamrákban. Már ilyenkor nincs mit megérlelni a napnak; különösen ott Magyarország felső vidékein, hol K... városka fekszik, hol a szőlőindája legföljebb a kertek lugasainak lombsátorán kúszik fel. És mégis olyan szépen mosolygott a sárguló lombra! Talán meg akarta édesíteni a hervadó lomb végső perceit. A millió meg millió harmatessepp mindmegannyi gyöngyszemként csüngött a fáradtan lehajló fűszálakon. Talán a természet könycesepjei azok.

A kálvária a város nyugoti részén emelkedik jó magasan a házak fölött. Épen Róza néniék kertje mellett van az első kápolna, a honnan hosszú-hosszú csigaut vezet fel a hársfák alatt a hegy tetején álló kis templomig. Nagyon alkalmas hely ez annak, kinek fáradt idegei pihenésre szorulnak, a ki a természet mesterkéletlen pompájában akar gyönyörködni. Itt nem zavarja meg senki csendes elmerengésében; nyugodtan, zavartalanul szívhatja magába a tiszta levegőt.

Különösen ilyenkor, ősszel. Olykor-olykor hallatszik csak egy-egy száraz ág recsegése,

mikor a mókusok ágról ágra szökelve ártatlan játékaikat üzik s az ünnepi csendett csak néha zavarja meg a nyáját legeltető pásztor nógatása vagy mélabús furulyájának hangja.

Itt a kálvárián szokta Béla szabad idejének legnagyobb részét eltölteni, itt olvasta kedvelt költőit a hársfák alatt sétálva vagy gyarapította ismereteit a természet nyitott könyvében. Ritka növénynek kellett annak lennie, melynek nevét nem tudta volna és az állatországot nemcsak a mesékből ismerte, hanem megfigyelte életmódjaikat a természetben is, a mennyire lehetett.

Az nap reggel is végighaladt a kis kerten s a hegyre nyíló kerti-ajtón át felment a kálvária csiga útján. Balhóna alatt egy kisebb alak rajzta s egynehány rajzlapot szorított, jobb karján meg felöltőjét vitte. Rajzolni készült. Nem sokáig keresgélt alkalmas helyet, jól ismerte a hegynek minden zege-zugát s talán behunytt szemmel is oda talált volna a kacs-karingós uton a negyedik kápolnához, a hol valami nemesszívű ember jóvoltából egy meglehetősen kényelmes támaszszal bíró pad kínálkozik pihenő helyül az arra járóknak. Ott nagyon szeretet tartózkodni Béla. A régi jó idők emléke vonzotta őt oda. Boldogult édes anyjával ott pihent meg minden nap, ott az előtt a kápolna előtt szoktak ők ketten együtt imádkozni; mert nagyon áhitatos volt az ő anyja.

A sok oda vésett név között látta Béla a saját keze véste két kezdőbetűt is. Még elemi iskolás korából való az a D. M. melyet a Szent Mihály napi vásárkor kapott három krajczáros késével csinált: anyja nevének kezdőbetűi azok. Dombháti Máriának hívták. Régen volt az, régen...

Arra a padra ült le Béla s magára vetvén felöltőjét, neki látott a munkának. Mintha kenyere lett volna a rajzolás, olyan ügyesen járt a keze a rajzpapíron, alig kellett gummit használnia. Rövid idő alatt készek voltak a kis kápolna körvonalai. Azután hozzá fogott a két hársfa lerajzolásához. Olyan szépen borul az a két hársfa arra a kápolnára, mintha csak az idő viszontagságai ellen akarná megvédeni.

(Folytatása következik.)

Regina coeli.

Ott, hol a bérczi erdők mélyiben
Szabad forrás fut, üzött vad pihen
S az éghez legközelebb a vén orom,
Állott a zárda; most csak puszta rom.
Gót tornya egykor messze kérkedett
A hegy-völgygyel hullámzó táj felett;
Nevét ismerte messze, nagy vidék —
Most hangtalan magányban omladék.

«Regina coeli.»

S mikor a hajnal első sugarát
Nagy, ónos ablakvein verte át.
Mikor az alkony végső bíbora
Vén kővirágain mereng vala;
Mikor keresztes ormai felett
Az éjféli holdsugára reszketett:
Szent áhitattal föl-fölzenge benn
A himnusz hangja lágyan, csöndesen:

«Regina coeli.»

S a mint az évek lassú szárnya ment,
Fogyott a himnusz-zengők száma bent,
Elnémult lassan egy a más után;
Nem messze hagyta ezelláját, csupán
A nyirkos síri boltba költözött,
Komor kámzsáju testvérek között —
S mikéntha lassan bucsút mondana,
Mindegyre halkabban zeng a dana:

«Regina coeli.»

Maradtak hárman, ketten — végre már
Nagy, hangos csarnokában kongva jár
Magán — a legutolsó szerzetes,
Egész nap jár, kel, nézdegél, keres,
Üres czellákban senkit sem talál,
S a síri boltba roskadtan leszáll;
S mint a ki földi útját végzi ma,
Lerogy s ajkán elszáll a végima:

«Regina coeli.»

Azóta benn kinőtt a fű s virág,
Omló falára repkényinda hág,
Oltár előtt kinyílt a lilium
Futóka függ a csöndes choruson
S tömjén helyett ledőlt oltárinál
A vadvirágok illatárja száll;
S a himnust édesdalu csalogány
Zengi, kísérve szellő-organán:

«Regina coeli.»

S mikor borongós, titkos éjjelen,
Az éjféli rémórája megjelen.
S a lelkek félelmes órája üt,
Kisértetes homály, csend mindenütt;
S mint a sir öléből újra kelt alak,
Merednek a repkényes romfalak,
Tücsök se szól, csalogány sem dalol
— Fölzug a himnus mélyen föld alól:

«Regina coeli.»

Váradi Antal.

FELADATOK.

1. Arany J. «Szent László füve» című költeménye prózában.
2. Mik a kis gyermek legkedvesebb játéka? Utasítás: A leírásban szem előtt kell tartani az időrendek. A játéknem megjelölésénél meg kell említeni az életkort, a melyben a gyermek ama játékban kedvét találja s a játékot magát is le kell írni főbb vonásaiban.
3. Mik voltak az ősmagyarok jellemének alapvonásai? Bevezetés. Boldog az a nemzet, mely őseire büszkén tekinthet s visszapillantva múlt történetére, oly példákra akad, melyek után bátran indulhat a szabadság és erény győzelmek kivívására. A magyar, bár az idegenek közül sokan alap nélkül barbárnak nevezték, büszkeséggel lapozhatja történetének lapjait, mert oly jellemekre, oly nagyokra és hősökre talál azokon, kik minden művelt emberre, legyen bár idegen s ellenség, megragadólag hatnak. Ennek bizonyítására emeljük ki az ősmagyarok jellemének némely vonásait. Ilyenek: 1. a nyíltság és őszinteség; 2. a vendégszeretet; 3. a bajnoki becsület érzése; 4. a meghódított népekkel szemben tanúsított humanus bánásmód; 5. szövetségeseik iránt való hűség; 6. főnökeik s véneik iránt való mély tisztelet;

7. a nőnem megbecsülése; 8. a harcban a bátorság s a halál megvetése stb. stb.

4. *A visszatérő tavasz örömei.* Bevezetés: Véghetetlen fontos ama befolyás, melyet a természet körülöttünk reánk gyakorol s nem csupán azt tekintjük, hogy élvezetet nyújt, hanem inkább azt, hogy érzéseket kelt s az erőket tevékenységre indítja. Innen a vágy a tavasz után. Egyike ez a legegyszerűbb, legtermészetesebb s legtisztább forrásoknak, melyből minden egyéb vágy fakad, mely a kedélyben oly sokat és nagyot teremt és annak legbensőbb mélyeiből napfényre hozza stb. Atmenet a tavasz örömeire. Ezek: 1. általánosak, (feltárul előttük mindenkinek szíve); 2. tiszták (élvezete ment minden tisztátalan toldaléktól); 3. erősítik (testileg és szellemileg); 4. fölemelők, (mert tekintetünket ahhoz irányítják, a ki mindent teremt és fenntart). Siessetek a tavasz örömnepére, melyet a föld a teremtés emlékére évenként megül; siessetek, míg életetek perczei, mint a nagy hullámok a két patakon, most még robogva és csillogva, tombolva a szomoru lüzön meg nem törnek és ki nem aludnak, siessetek, míg napjaitok virágai s a vétek növényei fölött az esthomály el nem ömlik, midőn az élető levegő helyett csak mérgeket lehelnek ki és élvezzék az első husvétit napot, mielőtt elroppen. (Jean Paul.)

Beküldési határidő: ápril 20. A legjobb dolgozatok iróit értékes könyvvel jutalmazzuk.

A 9-ik számban közölt feladatok közül a «Csörsz árka» prózában cz. tételt Gránitz Géza és Várkonyi Bódog dolgozták fel, az Irótoll leírását Várkonyi Bódog. A hajnal leírását pedig Wassenszky István.

A beküldött dolgozatok törekvésre vullanak, de nem olyanok, hogy jutalmat érdemelnének.

Fölszólítjuk előfizetőinket, hogy nagyobb buzgalmat tanusítsanak a feladatok megoldásában. Ha ezután is ily kevés érdeklődést tapasztalunk tételeink iránt, kénytelenek leszünk a «Feladatok» rovatát végkép beszüntetni, azt hisszük olvasóink nem csekély hátrányára.

VEGYESEK.

Bekötési tábláink elkészültek. A megrendelők a 65 krt. a szerkesztő nevére címelve, a szerkesztőségbe küldjék, honnét a táblákat azonnal postára tesszük. Ez alkalommal megemlítjük, hogy két előfizetők a táblákat azon hozzáadással reklamáta, hogy a pénzt már beküldték. Kijelentjük, hogy eddig még senkitől

sem kaptunk pénzbeli megrendelést, mert előre megírtuk, hogy a pénz beküldését, ha a táblák elkészülnek, jelezni fogjuk. Annak ime itt az ideje. Az illető két előfizető, a ki talán a kiadóhivatalba küldte a pénzt, reklamáta onnét, s ne tőlünk.

Kirándulás Eötvös sírjához. Ápril 7-iki kirándulásunkat csak szép időben tartjuk meg, esős, borult időben elmarad. A kirándulás megtartása esetén gyülekezés reggel 7 órakor a ref. főgimnázium I. B. osztályában (Lónyai u. 4/c.)

A zalaegerszegi felső kereskedelmi iskola «Kisfaludi önképző kör»-ének márczius 15-iki műsora: «Hymnus» énekelte az ifjuság énekkara, vezeti n. t. Skultéty Lajos ur. Elnöki megnyitó, Kiss Lajos tanár ur. «Márczius 15»-én. Ábrányi Emiltől, szavalta: Handlery Kálmán felső oszt. tanuló. Egyveleg előadta: az ifjuság zenekara. «Nemzeti dal» Petőfi Sándortól szavalta: Sipos József közép oszt. tanuló. Kurucz dalok, énekelte az ifjuság énekkara, vezette n. t. Skultéty Lajos ur. «Méltatás» Veszprémi Győzőtől felső oszt. tanuló, hegedű és fuvolla kettős, előadták: Koch Henrik és Tóth István. «Élőszobor» Vörösmarty Mihálytól, szavalta: Weisz Viktor felső oszt. tanuló. «Népdal» előadta: az ifjuság zenekara. «Márczius 15»-én, Gárdonyi Gézától, szavalta: Erdős Imák alsó oszt. tanuló. «Rákóczi induló» énekelte az ifjuság énekkara, vezeti n. t. Skultéty Lajos ur.

A munkácsi főgymn. «Eötvös kör» 1848 márcz. 15-éjének 48 éves évfordulója alkalmából emlékünnepelet rendezett, melyen a tanári kar legtöbb tagja s a kör tagjai is teljes számban — nemzeti kokárdával mellükön — megjelentek. Vozáry Gyula tanár-elnök ur rövid megnyitó beszédében megemlékezik a nagy napról, melynek emlékét az ifjuság jelen emlékgyűlésével ünnepelet meg s üdvözölve a vendégeket és tagokat, a gyűlést megnyitja. A Hymnus eléneklése után Balajthy Béla VI. o. p. tag sikerült szavala a «Nemzeti dal» nyitotta meg az ifjuság részéről az ünnepelet. Majd Goldberger Mór VIII. o. t. alelnök tartotta meg felolvasását «Márczius 15» címmel, melyben e nagy nap eseményeit ügyes feldolgozásban alaposan méltatta. Felolvasását éljenzéssel fogadták a megjelentek. Libertinyi Jenő VII. o. t. aljegyző szavala el azután Tóth Kálmánnak «Előre» cz. hatásos költeményét ügyesen. Ugy ezen szavalt, mint Baszaráb József VII. o. t. ellenőre, ki Petőfinek «A ledölt szobor» cz. költeményét szavalt, köztetszést aratott. Majd Hoffman Alajos VIII. o. t. könyvtáros olvasta fel emlékbeszédét, melyben Petőfi-

nek szerepét a szabadságharcban méltatta, megemlékezve a nagy költőnek jelentékeny szerepéről e nagy napon és méltatva ezáltal nagy érdemeit. A felolvasást élénk éljenzéssel fogadták az egybegyűltek. Végül Balajthy Béla szavalt el «Rákóczy búcsuja cz. székely balladát, a szavalt a költemény helyi vonatkozásánál fogva is igen tetszett és köztetszést érdemelt ki. A tanár-elnök ur bezáró beszéde, melyben az ifjuság e lelkesedését helyesli és örömmel látja, fejezte be a sikerült emlékgyűlést.

A lőcsei m. k. áll. főreáliskola «Aranykör»-e a jelen tanév folyamán 12 gyűlést tartott dr. Sárffy Aladár körvezető tanár ur és Horthy István ifjusági elnök vezetése mellett. Működésének igazolására álljanak itt a következő adatok:

Beérkezett összesen 82 mű, melyek közül 44-et elfogadtak, 5-öt a szerzőjük visszavett, a többit elvetették. Az elfogadott művek közül a kör emlék könyvébe kerültek a következők: «A dal vége» Költemény írta Hartman Mór VI. o. t.; «A sarka» Allegoria írta Horthy István VIII. o. t.; «A hűtlenhez» Költemény írta Horthy István VIII. o. t.; «Betyárdal» Költemény írta Horthy István VIII. o. t.; és «Julius 25-ikén» Költemény írta Hartmann Mór VI o. t. Ezenkívül dicsérettel fogadtak el 7, dolgozat-számba 23 és buzdításul 9 művet. dr. Sárffy Aladár körvezető tanár ur a VII. és VIII. o. tagok között meghonosította a szabad előadást. Eddig négy ilyen hallottunk s ezek a következők: Bágya Iván, VIII. o. t. Vajda Péterről; Horthy István VIII. o. t. Tompa Mihályról; Egyri István VII. o. t. a rómaiak mindennapi életéről és Tureczek Károly VII. o. t. Petőfinek «Füstbe ment terv» című költeményéről. A szabad előadásokat kizárólag a körvezető tanár ur bírálja meg. — A szavaltatok száma 28. Legtöbbször szavaltak: Egyri István, Nagy Sándor, Szabó Bálint és Wagner Manó VII. oszt. Csete Mihály, Fredländer Mór és Hartmann Mór VI. oszt. tanulók. — A jelen tanévre kitűzött pályatételek a következők: 1. «Kivántatik egy prózai rajz, vagy életkép» Jutalma 8 korona. 2. «Fáy András valamelyik jellemző prózai meséjének verses földolgozása» Jutalma 5 korona. 3. «Kivántatik egy dal, mű-, vagy népdal» Jutalma 5 korona. 4. «Ne legyünk babonások. Népszerű fölolvadás» Jutalma 8 korona. 5. Kivántatik egy phisikai értekezés a következő két tétel valamelyikéről: a. A mozgás akadályairól. b. «A galvánáram vegytani hatása és alkalmazása a gyakorlati életben» Jutalma 8 korona. 6. «Párhuzam Dayka és Anyos kö-

zött. Irodalomtörténeti jellemzés megfelelő szemlévénnyel» Jutalma 8 korona. A rendkívüli tagok részére: «Szabadon választott, de az önképzőkör irányával megegyező tárgyú rövidebb elbeszélés magyarra fordítása németből, francziából» Jutalma 6 korona. A szavlati pályatételek pedig ezek: 1. «Egy komoly tárgyú költemény elszaválása» Jutalma 8 korona. 2. «Egy vig tárgyú költemény elszaválása» Jutalma 8 korona. 3. «Szabadon választott tárgyú költemény elszaválása» Jutalma 6 korona. Az első két tételre a kör rendes, az utolsóra csak rendkívüli tagjai pályázhatnak.

A nagyváradai m. k. állami főreáliskola «Arany János önképzőkör» az ifjusági zene- és dalkör közreműködésével, 1896. márczius hó 15-én, d. e. 11 órakor a főreáliskola nagytermében dr. Türr Lajos önképzőköri tanár-elnök vezetése alatt fényesen sikerült hazafias emlékünnepelet rendezett, melynek műsora a következő volt: Hymnus, énekelte az ifjusági dalkör. Ünnepi beszéd tartotta dr. Türr Lajos tanár-elnök. Nemzeti dal, Petőfi Sándortól, szavalt Szombathy László VII. o. t. Marseillaise, énekelte az ifjusági dalkör. Márczius tizenötödikének ismertetése, értekezés írta és felolvasta Jakoby Andor VIII. o. t. Kossuth Lajos emlékezete, költemény, írta Krüger Aladár VIII. o. t. szavalja Szolnok Jenő VIII. o. t. Ne sirj, ne sirj Kossuth Lajos . . . énekelte az ifjusági dalkör. Márczius idusán, költemény, írta dr. Türr Lajos, szavalt Markovits Sámuel VII. o. t. Hunyady-induló, Erkel Ferencztől, előadta az ifjusági zenekar Müller Márton VIII. o. t. vezetése alatt.

Gyász. Pápay Jenő a budapesti ev. ref. főgymnasium 4. osztályának tanulója 15 éves korában elhunyt. Temetése melyen tanuló társai is részt vettek, vasárnap d. u. 4 órakor volt Nyugodjék békével!

IRODALOM.

«Magyar Nemzet Története», szerkesztette dr. Szalay József, átdolgozza dr. Baróti Lajos. A nagy 4-rétű nemzeti munka jelen 33-ik füzetében, mely mint az egész mű második kötetének 43–45. iva látott ép most napvilágot, folytatólag a Jagellók kora van leírva a Verbőczy István vezetése melletti rákosi országgyűléstől II. Lajos király alatt egészen Szapolyai elpártolásáig és a hatvani országgyűlés előzményeinek leírásáig. Hazánk történetének e legszomorubb korszakát feldolgozója: dr. Baróti Lajos fölötté érdekes világosságban helyezi olvasói szeme elé. Az egyes füzetek ára díszes borítékban 30 kr. Előfizethetni a műre negyed évre 6 fu-

zetre 1 frt 80 kr, fél évre 12 füzetre 3 frt 60 kr, 1 évre 24 füzetre 7 frt 20 kr. A mű megszerzhető vagy 1 frtos részletfizetésre is. Gyűjtőknek minden teljes hét példány után 1 teljes tiszteletpéldányt, esetleg a mű bolti árát adja meg a kiadóhivatal. — Ami a füzet illusztrációit illeti, valóban meglepő azok szemléltetése akár a művészi kivitel, akár gazdag számukat tekintjük. Kaphato (Lampel R. Wodiáner F. és fiai) kiadó-cég Budapest. Andrassy-ut 21.

Az 1848—49-iki Magyar Szabadságharc Története. Gracza György nagyszabású illusztrált ily című művéből az 54-ik füzet jelent meg szokott díszes kiállításban. E három ívből álló füzetben, mely az egész mű III-ik kötetének 50—52-ik ívét képezi, az 1848—49. évi téli hadjárat iratit le folytatólag, renckivül érdekesen s egészen új adatok felhasználásával, élénk színekben esetelvé Damjanichnak, «a ráczok rém»-nek bántási hadjáratát egészen Zenta városának, Trifkovic Mihály szerb vezér alatt fölkelt ráczjaitól szenvedett iszonyu vérengzéséig és pusztulásáig. — Illusztrációk dolgában jelen füzet is vetelkedik a többiek képgazdagságával. Öt kisebb rajzon kívül («A magyar nemzeti igazgatóság» pecsétnyomója; Kossuth Lajos szivartárczája és szivarszipkája; Aradi honvédfogoly készítménye; Fakoszoru, készítették aradi várfoglyok a 13 vértanu kivégzése fölött érzett gyászuk jeléül és «Az 1848-iki vívmányok eredménye» egykoru fénykép) három nagy s a 4-rétű egész oldalt elfoglaló kép díszíti e füzetet. Egyike: «Menekülés török földre Orsovánál 1848—49-iki szabadságharc haditérképéből egy terjedelmes rész. — E monumentális műre, mely a Lampel R. (Wodiáner F. és Fiai) budapesti cég kiadásában jelenik meg, előfizethetni: egy évnegyedre (6 füzetre) 1 frt 80 krral. — Félgyve (12 füzetre) 3 frt 60 krral. — Egész évre (24 füzetre) 7 frt 20 krral. Egy-egy füzet ára díszes borítékban 30 kr.

A német helyesírás szabályai és szójegyzéke. Ez a címe a Wodiáner cégnek most megjelent füzetnek mely helyes gyakorlati érzékkel feleleli mindazt, a mi a német helyesírásnak alapos elsajátítását és folytonos célirányos gyakorlását lehetővé teszi s e mellett a gyakorlatban felmerülő kétes esetekre kellő és hiteles utbaigazítással szolgál. E tekintetben kiváló figyelmet érdemel a rokonhangzású szók összefüggő és érdekes tárgyalására és a rendkívüli szorgalommal és pontos sággal szerkesztett szótár, mely a főnevek és igék ragozásának felöléléssel lényegesen támogatja a nyelvtani ismereteket, míg a magyar kitételek felsorolásával hathatósan előmozdítja a tanulók szókinését. Az 54 lap terjedelmű füzet ára 25 kr. Szívesen ajánljuk olvasóink figyelmébe a rendkívül érdekes füzetet, mely már mint kitűnő szótár is megér 25 krt. Kapható Lampel R. (Wodiáner F. és fiai) könyvkereskedésében VI. ker. Andrassy-ut 21. sz.

«Kosmos» müntézet nyomása, Budapest, VI., Aradi-utca 8.

Szerkesztői telefon.

Berkovics M. Tata. A harmadik és negyedik osztályosoknak házi olvasmányul a következő munkák ajánlatok: Amicis: A sziv. Arany: Toldi, Első lopás, Atzél J.: Szomorú idők, Gaál M.: Kujak András keleti utazása, Diák történetek, Virág Palkó; Bein K.: A kis lepkegyűjtő, Church A.: A római élet Cicero korában, Chreighton: A római nép története. Csanki D.: Rajzok Mátyás király korából, Deák F.: Budavár visszavétele; Jankó F.: Stanley utazásai, kalandjai és felfedezései, Mayer M.: Kincses szekrény; Mayne-Read: Vilmos a hajós inas, A fiatal utazók; Márki S.: Magyar Pantheon; Mikszáth K.: Magyarország lovagvárai; Sann J.: A szentgothardi csata; Sayous E.: A mongolok betörése Magyarországra; Szerélemhegyi L.: Balas-a halom; Tóth K.: A világiátók. Tóth S.: Kurucz világ; Vachot Sándorné: Crestomatia az ifjúság számára; Vambéry Á.: Indiai tündérmesék. Werne munkái és a Tanulók olvasótára. Ajánljuk főleg a Gaál Mózes szerkesztésében megjelenő Hazafias könyvtár kötetait áruk 25 kr. **Balogh J.** A törpesség oka szervi bajokra, főleg a hiányos csontképzésre vezethető vissza, az orvosok az u. n. angolkórnak tulajdonítják. Sz. K. Bpest. A labdajátékok között mindenestre az u. n. futómeta a legjobb, mert az legjobban előveszi a test minden részét. **Dunai.** A tornaverseny lefolyásáról és eredményéről okvetlenül közzélni tudósítást. A tanulók millennárius utazásáról már legközelebb egészen biztos adatokkal szolgálhatunk. Addig csak türelem. **Caecus.** Maga azt kérdezi, hogy ki volt nagyobb jötevője az emberiségnek: az, a ki a puskaport feltalálta, vagy az, a ki a villanyosságot az ember szolgálatára rendelte. Egyik tekintetben az egyik, más tekintetben a másik. Egészen biztosan eldönteni, bővebb megokolás nélkül egy szerk. üzenetben egy kissé bajos dolog. **Feleky J.** Pécs azt kérdezi, hogy járják-e a T. L-t grófi családok gyermekei is? Mi az előfizetők névsorát sosem nézzük, azt azonban tudjuk, s maga is tudhatná az irodalmi pályázat jentéséből, hogy egy Eszterházy grófnak van, a ki mellett a Károlyi és Festetiák grófkörül nekünk is van tudomásunk. **Leopold L. Baja.** A levelet még nem küldtük el. **R. M. Helyes. Kunfi Zs.** A dolgozat, mint dolgozat megjárja, a lapunkban való közlésre azonban nem alkalmas. **Cz. R.** «Kossuth halálán» cz. verse elég fülbemászó, de a szorgos vizsgálat igen sok simítani valót talált rajta; főleg az ódai leadület hiányzik belőle. **Rigó F. Jászberény.** Forduljon kérésével Hangos Antal papirkereskedő urhoz Bpest Calvin-tér 5. T. Sz. E. Német nyelven nem ismerünk olyan könyvet, forduljon különben Bódogh János urhoz, Bpest központi táviró hivatal, ő szakférfi e téren s önnök bizonyára kimerítő felvilágosítást tud adni. **K. H. Székhérvár.** Egyes fordítás. De miért mindig csak fordítás? Miért nem eredeti is? **Mosdósy A. Bpest.** A szerkesztőségi órákban, d. u. 2-3 óra között keressen fel. **T. Gy. Rosnyó.** Az egyik képet felhasználjuk; a kis lap ügyes, nem árt ha néha egy kis ártatlan mulatságot meg engednek maguknak. A lap többi példányait is csak küldje. **Kaali.** A régi jó osztálytárs-ra nem emlékszünk, lehet, hogy a nagy kézirathalmazban várja a feltámadását. Ha kezünkbe kerül és jó, bizonyosan besorozzuk. **Massilon.** Ilyen irányu nincs, -- van szórazóköztató, de így az iskolai élettel összeforruva egy sincs. **Gordon.** Szép, hogy a tanár ur névnapját megülték, de ez csak az önök osztályát érdekli, de nem érdekli a többi előfizetőket. — Több kérdésre a jövő számban.

TANULÓK LAPJA

A KÖZÉPISKOLAI IFJUSÁG SZÁMÁRA.

Előfizetési árak:		SZERKESZTI:		SZERKESZTŐSÉG:	
Egész évre	4 frt.	Dr. RUPP KORNÉL		Budapest, IX., Soroksári-utca 31.	
Fél évre	2 frt.	főgymnasiumi tanár.		KIADÓHIVATAL:	
Negyed évre	1 frt.			Budapest, VI., Teréz-körut 23. sz.	
Megjelenik minden vasárnap.		Kiadja a „Kosmos” müntézet, kő- és könnynyomda és hírlapkiadó részv.-társ.		HIRDETÉSEK felvételnek és jutányosan számíttatnak	

A magyar divat.

A jelen millennárius esztendő alkalmából az országban sok helyütt és különösen a budapesti kir. magyar tudomány-egyetem ifjúsága kebelében fölvetődött és megérlelődött azon szép eszme, hogy a jelen évben az ifjúság a magyar nemzeti ruhát újra felveszi.

Az ilyenmü dolgokban rendesen a lelkes és könnyen lángra lobbanó fiatalság szokott előjárni. Példák erre a közelmúlt évtizedben lefolyt politikai tüntetések, de valóban szép példa erre az 1848-ik esztendő, a mikor az ifjúság nem üres tüntetésből, hanem hazafiasságból a magyar nemzeti öltönyt öltve, a hazáért lelkesülő szívvvel megteremtteni segített márczius 15-ikét.

Az ifjúság minden szép és nemes iránt könnyen lelkesedik, de a mily könnyen, éppen oly gyorsan, szalmalánghoz hasonlólag a tűz ki is hamvad szivéből.

All ez a mai ifjúságra. A régi, a mely a kitűzött czél mellett rendületlenül és rendíthetetlenül megállott, nem illethető e váddal. A régi ifjúság egészen más volt mint a mai. Régente eszményekért, ideálokért küzdöttek, — ma pedig kevés kivétellel a részvétlenség nyomasztó ölebe vetik magukat.

A budapesti-tudomány egyetemre sereglik össze Magyarország ifjúságának legnagyobb része, s ezen ifjúság az egyetemi kör vezetése alatt elhatározta nagy lelkesedéssel és éljenzések kíséretében, hogy a magyar divatot a milleniumi esztendőben felújítja. És mi történik? — Egy-két gyűlésen 50—60 ifju magyar nemzeti öltönyben pompázik, — aztán ők is levetik. Hogy a többiek is fölvegyék, arról természetesen szó sincs. A főváros ifjúsága egy egész Magyarország ifjúságával; a mit róluk mondunk, azt az összesről mondjuk.

És mi lehet annak az oka, hogy az ifjúság nem lelkesül, vagy ha lelkesül is, avval alább hagy rövid idő alatt? Felelet: nincs a magyar ifjúságban egyetértés, nincs vezetője, a ki egyéniségével, tehetségével imponálva, tudjon úgy hatni, hogy ők kövessék. Nincs ma az ifjúság sorában egy Petőfi, egy Jókai, egy Vasváry és még más hasonlók, kik annak idején a kitűzött lobogó alatt rendületlenül és vezetve küzdöttek. Mi lett volna a márcziusi ifjúságból, ha az is oly könnyen felreállott volna? Dicsőítene-e őket valaki?!

Ők nemcsak tollal, de karddal, vérükkel védték azt a kincset, a mely közös mindnyájunké volt és ma is az.

Ma nincsen szó kardról és vérről, csak egy szerény, de szép eszméről, mely kitűzve lett, melyet maga a magyar ifjúság tűzött ki. És ki az, a ki legelőször eláll mellőle? Az ifjúság.

Az nem képezi kérdés tárgyát, hogy éppen egy külsőségről, a magyar divat felújításáról van szó, bár e kérdés szintén nemzeti jellegű.

Ha volna is valaki, a ki a nemzeti divat felújítását kicsinyes dolognak tartaná, azt az ellenkezőről meggyőzni nem kívánjuk. De mégis szép az a nemzeti öltöny és lelkesítő és megtudhatná az idegen vendégek, hogy külsőnkben is magyarok vagyunk és legnagyobb nemzeti ünnepünkön a magunkban ünnepelelünk!

Elvégre ugyan megteszi az idegen divatu öltöny is, csak alatta önzetlen, lelkes magyar sziv dobogjon, dobogjon ne csak az első pillanat hatása alatt, hanem mindörökké.

Ilyen a mai magyar ifjúság? Ilyen lenne-e, ha nagy tetteket kellene véghez vinni?

Gy. K.